

Σκέψεις για την ανάπτυξη του Ζαγορίου

Δημοσιεύουμε παρακάτω άρθρο του κ. Φάνη Μπόττη Προϊσταμένου της Υπηρεσίας Περιφερειακής Ανάπτυξης Ηπείρου για την ανάπτυξη της περιοχής Ζαγορίου.

Σ' αυτό επισημαίνονται οι λόγοι καθυστέρησης και προσδιορίζονται οι τομείς που παρουσιάζουν δυνατότητες για την ανάπτυξη και αξιοποίηση της περιοχής.

★

Η περιοχή Ζαγορίου αποτελεί μία γεωγραφική ιδιαιτερότητα μέσα στον Ηπειρωτικό Χώρο. Ολόκληρη σχεδόν εκτείνεται κατά μήκος της οροσειράς της Πίνδου.

Απομονωμένη μέχρι πριν λίγα χρόνια από την υπόλοιπη χώρα αποτέλεσε περιοχή σχεδόν κλειστή, ιδιαίτερα κατά την χειμερινή περίοδο, όπου η έλλειψη οδικού δικτύου σε συνδυασμό με την τραχεία γεωμορφολογική σύνθεσή της καθιστούσε αδύνατη την προσπέλασή της.

Παρά την τραχεία γεωμορφολογική σύνθεσή της, χάρη στην έργαση των κατοίκων της έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ιστορία της χώρας, προπαντός στην περίοδο της τουρκοκρατίας με την οποία συμπίπτει και η άκμή της, ως περιοχή με ιδιαίτερα προνόμια, το «Κοινό των Ζαγορίσιων», μία αυτόδυναμη κοινότητα με δική της διοίκηση.

Η εξωτερική μετανάστευση έπαιξε αποφασιστικό ρόλο στην εξέλιξη της πορείας της περιοχής. Και όχι μόνον αυτό, αλλά επηρέασε και την οικονομική και κοινωνική διάρθρωσή της. Ο οικονομικός πλούτος που συγκεντρώθηκε από τις οικονομίες των ταξιδεμένων έδωσε άλλες διαστάσεις και στη δομή του χώρου και στα οικονομικά και κοινωνικά μέλη (άρχιτεκτονική, παιδεία κλπ). Με μία αξιόλογη επίδοση στα γράμματα, το εμπόριο, τις τέχνες και τα ταξίδια των κατοίκων της αποτέλεσε την πιο ανθηρή ελληνική παροικία του εξωτερικού, προπαντός στις παραδοσιακές ήγειμονίες στα χρόνια της τουρκοκρατίας. Ανάμεσα στα πιο δραστήρια μέλη της ήταν οι δασκαλοί του γένους και ευεργέτες που ήρθαν άρωγοί του Έθνους στους δύσκολους εκείνους χρόνους. Και η επίδοση αυτή στα γράμματα συνεχίζεται και στις μέρες μας, όπου η περιοχή έχει το υψηλότερο

ποσοστό αποφοίτων ανωτάτων σχολών και το χαμηλότερο ποσοστό αγραμμάτων, τάση που συμβαδίζει με την παραδοσιακή ροπή των Ζαγορίσιων προς την εκπαίδευση, ανανεώνοντας έτσι και στους καιρούς μας την παράδοση της ηπειρωτικής φιλομάθειας.

Την καλή οικονομική αποκατάσταση των ταξιδεμένων κατοίκων του Ζαγορίου αντικατοπτρίζει η έντονη εμπορική παράδοση και δραστηριότητα σε μεγάλα αστικά κέντρα μέσα στην περιοχή της οθωμανικής αυτοκρατορίας (παραδουνάβιες χώρες, Κωνσταντινούπολη κλπ). Πού με τα έμβασματα στήριζε την τοπική οικονομία των Ζαγοροχωριών, με συνέπεια όλη η περιοχή να διακρίνεται για την επίδοσή της σε περίτεχνα έργα τέχνης συνυφασμένα με την παράδοση καθώς και οικοδομικά κατασκευάσματα που και σήμερα εξακολουθούν να προκαλούν το ενδιαφέρον για την αρχιτεκτονική τους μορφή.

Εξηγείται έτσι γιατί η περιοχή Ζαγορίου θεωρούνταν η πιο προοδευτική και οικονομικά ακμάζουσα περιφέρεια σε χρόνους οικονομικού μαρasmus όλης της Ηπείρου, με μοναδική εξαίρεση τα Γιάννινα που η άκμή τους ήταν αναμφισβήτητη σ' όλο τον ελληνικό χώρο.

Η γεωμορφολογική σύνθεση, η έλλειψη οδικού δικτύου και οι έκτακτες καταστροφές που προκλήθηκαν στη διάρκεια της ανώμαλης εσωτερικής περιόδου μετά την απελευθέρωση δεν επέτρεψαν την αξιο-

ποίηση των ολίγων οικονομικών πόρων.

Ολόκληρη η περιοχή αποτελεί όρεινο συγκρότημα, η δε ανάπτυξη του απαιτεί μία συνολική αντιμετώπιση και μία σειρά από εξειδικευμένες πρακτικές έναρμονισμένες προς την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος. Από αυτή τη θεώρηση, άπορρη ή ανάγκη μίας διαφορετικής προβληματικής της ανάπτυξης ορεινών περιοχών, η οποία δυστυχώς δεν εφαρμόστηκε στη χώρα μας. Μεταπολεμικά ολόκληρη η στρατηγική ανάπτυξης βασίστηκε στα μεγάλα αστικά κέντρα, αφήνοντας στο περιθώριο τις όρεινες περιοχές, με συνέπεια να επιδεινωθεί η προβληματική θέση τους.

Όρεινη στο σύνολό της και ανυδρη στο δυτικό τμήμα της, δεν προσφέρεται για έντατικές γεωργικές καλλιέργειες. Τα αγριώδη πετρώματά της διαβρώνονται από τα επιφανειακά ύδατα της βροχής με αποτέλεσμα να σχηματίζουν πλήθος χαραδρώσεων που διακόπτουν τη συνοχή του εδάφους, οι δε επίπεδες επιφάνειες σπανίζουν. Αυτό αποτελεί και τον βασικό περιοριστικό παράγοντα.

Σε συνολική έκταση 1.000.000 στρεμμάτων που καταλαμβάνουν οι 44 Κοινότητες, ποσοστό μόνο 2,70% ή 27.127 στρέμματα είναι καλλιεργούμενες εκτάσεις, από τις οποίες μόνο 9.180 στρέμματα καλλιεργούνται το 1976. Την φθίνουσα θέση της γεωργίας στην περιοχή αυτή αντικατοπτρίζουν τα μεγάλα ποσο-

στά μειώσεως των καλλιεργειών, τά οποία στα φθινοπωρινά σιτηρά φθάνουν τα 78ο)ο περίπου, στα έαρινά 73ο)ο και στα βρώσιμα όσπρια 48 ο)ο περίπου. Αύξηση παρατηρήθηκε στα κτηνοτροφικά ψυχανθή που η καλλιεργούμενη έκταση αύξηθηκε κατά 12ο)ο περίπου. Η βελτίωση αυτή οφείλεται στην εκμηχάνιση της καλλιέργειας τους στις περιοχές που διαθέτουν οροπέδια. Άλλοι παράγοντες που επιδρούν αρνητικά είναι το αυξημένο κόστος και η γήρανση των αρχηγών των οικογενειακών εκμεταλλεύσεων.

Οι περιοριστικοί παράγοντες που προαναφέρθηκαν και που επέδρασαν ανασταλτικά στην καθόλου οικονομική ανάπτυξη της περιοχής Ζαγορίου, είχαν τους αντίκτυπους και σε κλάδους που θεωρούνται βασικές πλουτοπαραγωγικές δυνάμεις της περιοχής. Ανάμεσα σ' αυτές πρωτεύουσα θέση κατέχει η κτηνοτροφία, η δασοπονία και ο τουρισμός.

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ:

Η περιοχή Ζαγορίου, σύμφωνα με έρευνα του Υπουργείου Γεωργίας, διαθέτει βοσκοτόπους που η επιφάνειά τους υπερβαίνει τις 560.000 στρέμματα, μία έκταση που σε συνδυασμό με την βοσκοϊκανότητα θα έπαρκε για την ανάπτυξη κτηνοτροφίας μεγαλύτερης εκείνης που σήμερα υπάρχει. Έτσι, με αναλογία μία μονάδα μικρού ζώου ανά στρέμμα (αναλογία που στηρίζεται σε διάφορες παρατηρήσεις παίρνοντας υπόψη και την ανάγκη αποφυγής βλάβης του βοσκοτόπου και των άλλων φυσικών πόρων) θα μπορούσαν να βοσκήσουν 46.609 μικρά ζώα. Τα εκτρέφόμενα όμως σήμερα ζώα ανέρχονται σε 39.000 περίπου, μείωση που οφείλεται στον περιορισμό της νομαδικής κτηνοτροφίας, στη μειωμένη βοσκοϊκανότητα μεγάλου ποσοστού βοσκοτόπων (337.000 στρέμματα με μέση περίοδο βοσκής 5 μήνες), το υψηλό κόστος ζωοτροφών, η μεγάλη απόσταση από τους τόπους συγκεντρώσεως γάλακτος (Ιωάννινα - Καλάρι). Και εδώ ισχύει ότι και στους άλλους κλάδους της πρωτογενούς παραγωγής, η απροθυμία των νέων να ασχοληθούν σε επαγγέλματα που δεν προσφέρουν άνετες εφάμιλλες του σημερινού πολιτισμού, ανέσεις που μόνον τα αστικά επαγγέλματα εξασφαλίζουν.

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 14η ΣΕΛ.

Τον Ιούλιο 1979 με κύριο άρθρο της εφημερίδας μας ζητήσαμε από τους συμπατριώτες να διατυπώσουν τις απόψεις τους σχετικά με την οικονομική ανάπτυξη του Ζαγορίου. Για να τους βοηθήσουμε γράψαμε και τους τομείς που μπορούν να αναφερθούν. Δυστυχώς πολύ μικρός αριθμός αναγνωστών ανταποκρίθηκε στην παρακλήσή μας.

Δικαιολογημένα στο παρελθόν αναγνωστές παραπονέθηκαν για τις περιορισμένες στήλιες που διαθέτε η εφημερίδα για αναπτυξιακά θέματα του τόπου μας.

Στην προσπάθεια να συγκεντρώσουμε περισσότερη ύλη αυτού του είδους ανακοινώσαμε ότι τον Απρίλιο θα εκδίδαμε πανηγυρικό τεύχος μόνο με αναπτυξιακά θέματα και με όσες σελίδες κι' αν κάλυπταν οι συνεργασίες — αν και κάθε σελίδα στοιχίζει πάνω από 1.500 δρχ.

Παρά τις αισιόδοξες προβλέψεις μας και πάλι οι συνεργασίες που πήραμε δεν κάλυπταν την έκδοση ειδικού τεύχους. Έτσι αποφασίσαμε τη δημοσίευσή τους ξεχωριστά που θα ολοκληρωθεί σε προσεχή τεύχη.

ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ
ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟ ΔΡΟΜΟ

Το έναμιση δλο και δλο χιλιόμετρο που χρειάζεται για να ολοκληρωθεί η ασφαλτόστρωση της 41ης επαρχιακής οδού μέχρι το Γρεβενίτη —τό ζωντανό αυτό χωριό μας στο Ανατολικό Ζαγόρι— φοβόμαστε μήπως από γραφειοκρατική αδράνεια μείνει ανεκτέλεστο όπως συνέβη πριν για το Σκαμνέλι και τις Νεγίδες.

Η τεχνική υπηρεσία της Νομαρχίας ως καταβάλει κάθε προσπάθεια για να ολοκληρωθεί η ασφαλτόστρωση εντός του καλοκαιριού.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΣΤΑ ΡΙΖΑ

Πέντε χιλιόμετρα είναι ο επαρχιακός δρόμος Καθαλάρι - Άνθρακίτης και έφτά χρόνια τώρα δεν κατόρθωσε το Νομαρχιακό Ταμείο να επιτύχει καλή κατάσταση ώστε να εξασφαλιστεί η διαδρομή της 42ης επαρχιακής οδού σε δλο το μήκος της.

Και δεν ζητούν οι κάτοικοι των Ριζών ούτε ασφαλτό, ούτε πλήρη σκυρόστρωση, ζητούν να πέσουν σκύρα στα σημεία που ο δρόμος από τα νερά γίνεται αδιάβατος.

ΑΣΙΕΠΑΙΝΟ ΕΡΓΟ

Η Ί. Μητρόπολη Ίωαννίνων έθεσε σε κυκλοφορία ευχετήριες κάρτες θαυμάσια τυπωμένες με παραστάσεις που υπάρχουν σε τοιχογραφίες εκκλησιών του

ΑΠΟΨΕΙΣ

Ζαγοριού. Οι φωτογραφίες είναι τμήμα από τον αγιογραφικό πλούτο που αποκάλυψε πέρυσι κατά τις πολιτιστικές εκδηλώσεις του με την επωνυμία «Ζαγοριακά» ο Σύλλογος Άσπραγγέλων. Θεωρούμε την πράξη της Μητρόπολης μέγιστη προσφορά και υπηρεσία στη γενική προσπάθεια για γνωριμία και προβολή του Ζαγορίσιου χώρου και των καλλιτεχνικών θησαυρών που περιέχει. Ευχόμαστε από μέρους Μητροπόλεως να υπάρξει και συνέχεια π.χ. με την εκτύπωση ανάλογου λευκώματος. Σημειώνουμε όμως και το χρέος των Ζαγορίσιων που είναι ελάχιστο για την περίπτωση: δηλαδή όταν ταχυδρομούν ευχετήριες κάρτες να προτιμούν αυτές της Μητρόπολης, θέβαιοι πως με την χειρονομία τους βοηθούν στην προβολή του τόπου μας.

ΓΙΑ ΤΟ ΖΑΓΟΡΙΣΙΟ
... ΜΟΥΝΤΙΑΛ

Καλή ή προσπάθεια για αναβίωση των ποδοσφαιρικών συναντήσεων από το καλοκαίρι σε λειβάδια του τόπου μας. Και θέβαιο δίνεται η ευκαιρία — όπως τονίζεται και στο έγγραφο του Έκπολ. Συλλόγου Κήπων — στα παιδιά του Ζαγοριού — παιδιά της διασποράς — που ζουν σε αστικά κέντρα, να

γνωριστούν μεταξύ τους και να ζήσουν αλληλομόχνητες διδρες κάποιου καλοκαιριού της ζωής τους. Οι ποδοσφαιρικές συναντήσεις ξεκίνησαν το 1932 για να συνεχιστούν και μεταπολεμικά που ήταν ευχερότερη ή μετακίνηση των παιδιών από χωριό σε χωριό, ακόμα και έξω από το Ζαγόρι. Μά το φαινόμενο παρατηρήθηκε μονάχα σε μερικά χωριά του Κεντρικού Ζαγοριού και πάλι θα ξαναζήσει στον ίδιο χώρο κυρίως για συγκοινωνιακούς λόγους κι έτσι παραμένουν εκτός... Μουντιάλ το Άνατολικό και το Δυτικό μέρος του τόπου (αν και προπολεμικά ή Άρίστη λάβαινε μέρος στις συναντήσεις).

Κάνουμε κάποιες συστάσεις που ή οργανωτική Έπιτροπή ή θα έχει προσέξει, μά ή επανάληψη δε θλάπτει. Είναι γνωστό πόσο το ποδόσφαιρο εκνευρίζει θεατές και ποδοσφαιριστές. Και όσο μόν αφορά τη συμπεριφορά των θεατών, αποκλείουμε πως μπορεί να προβούν σε απρεπείς εκδηλώσεις και να εκτραχύνουν τυχόν ανεπιθύμητες καταστάσεις. Δεν μπορούμε όμως να έχουμε την ίδια θεβαιώτητα και για τα παιδιά και τότε αντί να δρέψουμε φίλες συλλέγουμε γρονθοκοπήματα και χυδαιότητες.

Για την αποφυγή δυσάρεστων παρενεργειών χρειάζε-

ται μεγάλη προσοχή στην επιλογή των διαιτητών που πρέπει να είναι πάνω από όλα αντικειμενικοί και να μη προκαλούν με κραυγαλέες μεροληψίες. Προσοχή και στην επιλογή των έλλανδων Έπιτροπών που θα ε-ποπτεύουν τους αγώνες και που πρέπει να είναι εξουσιοδοτημένες για κάθε απόφαση και για την πλέον αυστηρή. Ακόμα πρέπει να προσεχτεί και ή διαφορά ηλικίας των παιδιών που θα παίξουν, για να μην έχουμε πύχον και σοβαρούς τραυματισμούς. Φρονούμε πως δεν ατέχουν στο συναγωνισμό σώμα με σώμα παιδιά κάτω των δεκαπέντε έτών όταν οι αντίπαλοί τους θα είναι άντρες, ίσως και πάνω των τριάντα!

Κατά τ' άλλα ή εφημερίδα μας εύχεται επιτυχία και θα καλύψει ειδησεογραφικά τους αγώνες.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ

Τό Συμβούλιο του Πολιτιστικού Συλλόγου Άσπραγγέλων εύχαριστά θερμά τον άκούραστο λογογράφο και συγγραφέα κ. Κώστα Π. Λαζαρίδη, εξαίρετο φίλο και συμποστάτη του Συλλόγου μας γιατί πρόσφερε σ' αυτόν δωρεά 250 αντίτυπα του νέου βιβλίου του «Θρησκευτικά μνημεία και άγιογραφία του Ζαγοριού».

ΔΩΡΕΑ

Στη μνήμη της μάνας της Άφελιας Άπ. Γκοθινάρη ή κ. Γαλήνη Μ. Κουνάβου πρόσφερε στον Πολιτιστικό Σύλλογο Άσπραγγέλων όρντι χιλιάδες δραχμές.

Ζαγορίσιοι
ποιητές

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Μ. ΣΑΡΡΟΣ (1869—1938)

Άν και το κύριο έργο του Βιτσινού Δ. Σάρρου είναι φιλολογικό —μεταφραστικό— έρευνητικό, έμεις τον υπολογίζουμε σαν τον κάλλιστο ποιητή του Ζαγοριού κατά τον περασμένο αιώνα και τον άνθολογούμε. Οι στίχοι του που άπηχουν μισοαφομοιωμένες επιδράσεις από δημοτικό τραγούδι, Δροσίη και —όταν γίνεται τολμηρός και σκαπτικός— Λασκαράτο, είναι άρμονικοί, άποφεύγουν το περικό και δίνουν ικανό δείγμα των πρώιμων δυνατοτήτων του. Τα «πρώτα τραγούδια», Άθήνα 1981, στάθηκαν ή μόνη ποιητική συλλογή του.

ΜΑΗΣ — ΝΕΟΤΗ

Ξυπνάτε από τον ύπνο, κορίτσια, χάραξε
Και πάρτε ταρνια σας και κατσίκια σας
Κέλατε στα χωράφια να τα βοσκήσωμε,
Να πιάκαμε το Μάη με τον κατάψυχο,
Παιδιά κορίτσια άντάμα να έλα μες τη δροσιά,
Στα χόρτα, στα μανούσια, στον παράδεισο,
Να φάμε και να πιούμε να τραγουδήσωμε
Να παίξωμε δλοι άντάμα να συλλόγισα,
Τα νεάτα να χαρούμε, τα παιδικάκια μας,
Του χρόνου ποιός το ξέρει τι γράφει ή μοίρά μας.
Ξυπνάτε από τον ύπνο κορίτσια γλήγωρα.

— * * *

Η ΠΕΤΡΟΠΕΡΙΔΙΚΑ

Μωρή γραμμένη πέριδικα, που περβατείς τα πλάγια,
Την έμπορσία σου ζήλεψα και θέλω να σε πιάσω,
Να σε κλειδώσω στο κλωθί, το μόσκο να σε θρέψω,
Να χαίρωμε τα κάλλη, σου, νακούω τη λαλιά σου.

— Για φεύγα απέδω, κυνηγέ και σύρε στο καλό σου.
Δέ θέλω εγώ το μόσκο σου, δέ θέλω το κλωθί σου,
Δέν είμαι πάπια του νερού στα χέρια να με πιάσης,
Μόν είμαι πετροπέριδικα στα μάτια δέ με γλέπεις.

— * * *

ΠΩΣ ΔΕΝ ΞΕΠΑΓΙΑΖΕΙΣ;

Άλεγειοντυμένη — σε τέτοιο χειμώνα,
Δίχως το σιγούνη — πώς στην άχυριώνα,
Πώς δέν ξεπαγιάξεις, — κοντολεϊμονιά;

— Μέσα με πυρώνει — ο καύμος τάντρος μου,
Κι έξω με θερμαίνει — ή ζηλειά του κόσμου,
Κ' έχω καλοκαίρι — τώρα το χιονιά.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Νέα για τὰ «Ζαγοριακά '82»

Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις με την επωνυμία «Ζαγοριακά» που θα γίνουν κι έφτος στους Άσπραγγέλους προβλέπονται άρτιες από κάθε πλευρά. Τα «Ζαγοριακά» έγιναν γνωστά στο Πανελλήνιο κυρίως για την ιδιότητα τους που έγκειται στην προσπάθεια να έρευνηθεί και να έρμηνευθεί ή φυσική, πνευματική, ήθική και καλλιτεχνική φυσιογνωμία του Ζαγοριού ανά τους αιώνες.

Έφτος αρχίζουν το πρωί της Κυριακής στις 8 Αυγούστου με τον έκκλησιασμό όπου θα χοροστατεί ο Μητροπολίτης Ίωαννίνων και θα λάβει μέρος ή χορωδία της Άγίας Αικατερίνης Ίωαννίνων.

Στην άρχή θα γίνει μουσικό μνημόσυνο του Λαΐστινού μουσικοσυνθέτη Μαργαρίτη Κατσέλη. Για τη ζωή και το έργο του θα μιλήσει άλλο διακεκριμένο τέκνο του Ζαγοριού, ο βιοιστής κ. Τάσης Άποστολίδης. Η Φιλαρμονική του Δήμου Ίωαννίνων θα παίξει συνθέσεις του Καστέλλη και το χορευτικό συγκρότημα του Συνδέσμου Ζαγορίσιων Ίωαννίνων θα χορέψει πέντε δημοτικούς χορούς διασκευασμένους για πνευστά όργανα από τον ίδιο.

Ο άκολοιούθης ξενάγηση στις δύο εκθέσεις. Η πρώτη — Πολυετής συλλεκτική προσπάθεια του φυσιοδίφη κ. Κλέαρχου Σταύρου — παρουσιάζει επιστημονικά τακτοποιημένα έντομα που ζουν στο χώρο του Ζαγοριού. Είναι μία συλλογή φανταζι που ξεκινά από το φτωχό σκαθίρι για να περάσει στις πολυχρωμες δαντελωτές πεταλούδες. Στη δεύτερη έκθεση παρουσιάζονται εκατοντάδες χειρόγραφα που έχουν σχέση με την κοινωνική ζωή και συγκρότηση του Ζαγοριού κατά τους περασμένους αιώνες. Ο επι-

σκέπτης θ' αντίληφθεί το πνευματικό μέγεθος της περιοχής κατά την τουρκοκρατία, θα χαρεί καλλιγραφημένα κείμενα, θα θαυμάσει την πληροφόρηση των Ζαγορίσιων, την πνευματική εύστροφία τους, το άραγιστο των δομών της κοινοτικής ολότητας. Άκόμα θα ριγήσει διαβάζοντας ιδιωτικές επιστολές πλημυρισμένες από άβυσσάλο άγχος. Σιουρούτια, διαθήκες, προκοσμήφωνα, πωλητήρια, άφορισμοί, συμβιβασμοί, άποδείξεις, φερμάνια, μαρτυρίες, πιστοποιητικά, άποφάσεις, πληρεξούσια και πάμπολλα άλλα έγγραφα παρουσιάζουν σαφώς και άνάγλυφα το βίο ολόκληρου του Ζαγοριού: άνατολικού, κεντρικού και δυτικού. Βοήθησαν για τη συγκέντρωση των εγγράφων δεκάδες Ζαγορίσιοι που κατά τα έγκαίρια θα γίνει μνεία της συμβολής τους.

Η είσοδος στις εκθέσεις θα είναι ελεύθερη καθημερινά μέχρι το δεκαπεντάγουστο.

Τη Δευτέρα και Τετάρτη (9 και 11 Αυγούστου), στις 8 το βράδυ, θα γίνουν προβολές έγχρωμων διαφανειών. Στην πρώτη ο γνωστός για την καλλιτεχνική εύαισθησία του κ. Άπ. Βερτόδουλος θα προβάλει σειρά σλάιτς με τίτλο «Τό Ζαγορίσιο κάλλος» Στην άλλη ο αρχιτέκτονας έραστής του Ζαγοριού κ. Μιχ. Άράπογλου θα εισηγηθεί το θέμα «Έμπειρίες από το Ζαγόρι» και θα παρουσιάσει πλήθος έγχρωμων φωτογραφιών του.

Πρέπει να γίνει γνωστό σε όσους θέλουν να μελετήσουν τα εκθέματα να τα επισκεφτούν μία καθημερινή, γιατί κατά την ήμερα των έγκαίριων πάντα υπάρχει μεγάλη κοσμοσυρροή.

Πρέπει να γίνει γνωστό σε όσους θέλουν να μελετήσουν τα εκθέματα να τα επισκεφτούν μία καθημερινή, γιατί κατά την ήμερα των έγκαίριων πάντα υπάρχει μεγάλη κοσμοσυρροή.

Παλαιό Ζαγορίσιο γλέντι

Ο Έκπολιτιστικός Σύλλογος Βίτσας «Άλέιος» και Άγγελική Παπαζογλου» οργανώνουν το Σάββατο 21 Ιουλίου την πρώτη του πολιτιστική εκδήλωση στο μεσοχώρι της Βίτσας, κάτω από το γέικο πλατάνο το με παλιό Ζαγορίσιο γλέντι. Στην εκδήλωση θα μεσάσει το όνομαστό Ζαγορίσιο συγκρότημα το «ΤΑΚΟΥΤΣΙΑ».

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ:
ώρα 8 μ.μ. Συγκέντρωση των

προκαλεσμένων στο Μεσοχώρι και όμιλος σχετική με το Παλαιό Ζαγορίσιο γλέντι».

ώρα 8.30 μ.μ. Άρχη του καθιστικού γλεντιού με τραγούδια της ψάθας, της τάβλας κλπ. και χορούς με το τοπικό συγκρότημα.

ώρα 10.30 μ.μ. Χορός γά σλους με τα «Τακούτσια» μέχρι...
Η εκδήλωση θα πλείσει την Κυριακή 8 Αυγούστου με την θεατρική παράσταση του Ο.Η.Θ. «Παραμύθι Χωρίς όνομα» του Ί. Καμπανέλλη.

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΥΣ

Άς φοράζουμε άς γκαρίζουμε
Έκείνοι όπου σάς δερρίζουν
Και σάς λέγουν χιλιά τόσα
Με την ψευτιά τους τη γλώσσα.

Είναι ή ζήλεια που τα φέρε
Αυτά, φίλοι καλόεροι.
Σείς κυττάτε τη δουλειά σας,
Ζήστε με τα ρέουλά σας.

Φάτε, πείτε και χαρήτε
Έδω κάτω όσο μπορείτε
Προσεύχεσ και κοιπολόγια,
Και νηστείες είνε λόγια...

Ίδεται στον Αυγουστίνο;
Θηλυκό στον κόσμο εκείνο
Δέν θα βρίσκεται, ίσερνικοί
Κι οι γυναίκες θα είναι εκεί.

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Δημοσιεύουμε τα ισχύοντα δρομολόγια για τα χωριά του Ζαγοριού για τους καλοκαιρινούς μήνες:

1) ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΠΑΠΙΓΚΟ
Δευτέρα, Τρίτη, Πέμπτη,
Σάββατο ώρα 15.45
Κυριακή » 08.45
ΠΑΠΙΓΚΟ - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Δευτέρα, Τρίτη Τετάρτη,
Παρασκευή » 07.00
Κυριακή από 4)7-19)982 » 15.30
2) ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ -
ΒΙΤΣΑ - ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ - ΑΝΩ
ΚΑΙ ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ - ΕΛΑΦΟ-
ΤΟΠΟΣ
Καθημερινά εκτός Κυρ. ώρα 16.00
Κυριακή εκτός ΑΣΠΡΑΓ. » 08.15
ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ - ΑΝΩ ΚΑΙ ΚΑΤΩ
ΠΕΔΙΝΑ - ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ - ΒΙΤΣΑ -
ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Καθημερινά εκτός Κυριακή » 06.30
Κυριακή εκτός ΑΣΠΡΑΓ. » 15.30
3) ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΚΗΠΟΙ - ΚΑΠΕΣΟ-
ΒΟ - ΣΚΑΜΝΕΛΙ
Καθημερινά εκτός Κυριακής » 05.15
ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΚΗΠΟΙ - ΚΟΥΚΟΥΛΙ -

ΚΑΠΕΣΟΒΟ - ΣΚΑΜΝΕΛΙ
Καθημερινά εκτός Κυριακής » 15.15
ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ - ΕΛΑ-
ΤΗ - ΚΗΠΟΙ - ΚΟΥΚΟΥΛΙ - ΚΑΠΕ-
ΣΟΒΟ - ΣΚΑΜΝΕΛΙ
Κυριακή » 07.45
ΣΚΑΜΝΕΛΙ - ΚΑΠΕΣΟΒΟ - ΚΟΥ-
ΚΟΥΛΙ - ΚΗΠΟΙ - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Καθημερ. εκτός Κυριακής » 07.00
ΣΚΑΜΝΕΛΙ - ΚΑΠΕΣΟΒΟ - ΚΗΠΟΙ -
ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Καθημερινά εκτός Κυριακής 17.15
ΣΚΑΜΝΕΛΙ - ΚΑΠΕΣΟΒΟ - ΚΟΥ-
ΚΟΥΛΙ - ΚΗΠΟΙ - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Κυριακή ώρα 15.00
4) ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΝΕΓΑΔΕΣ - ΦΡΑΓ-
ΚΑΔΕΣ - ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ
Τρίτη - Πέμπτη ώρα 05.30
Κυριακή » 16.15
ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΔΙΛΟΦΟ - ΝΕΓΑΔΕΣ -
ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ
Τρίτη, Πέμπτη, Παρα-
σκευή, Σάββατο ώρα 16.15
ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ - ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ - ΝΕ-
ΓΑΔΕΣ - ΔΙΛΟΦΟ - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Τρίτη, Πέμπτη ώρα 07.30
ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ - ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ - ΝΕ-
ΓΑΔΕΣ - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τρίτη, Πέμπτη, Παρα-
σκευή Σάββατο ώρα 18.15
ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ - ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ - ΝΕ-
ΓΑΔΕΣ - ΔΙΛΟΦΟ - ΕΛΑΤΗ - Α-
ΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ
Κυριακή ώρα 18.15
5) ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΗΛΙΟΧΩΡΙ - ΒΡΥ-
ΣΧΩΧΩΡΙ - ΛΑΪΣΤΑ
Δευτέρα, Τετάρτη - Πα-
ρασκευή, Σάββατο ώρα 08.45
ΛΑΪΣΤΑ - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Δευτέρα, Τετάρτη, Παρα-
σκευή, Σάββατο ώρα 12.15
6) ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΑΝΘΡΑΚΙΤΗΣ - ΔΙ-
ΠΟΤΑΜΟ
Δευτέρα, Τρίτη, Πέμπτη,
Παρασκευή, Σάββατο ώρα 15.00
Κυριακή » 18.30
ΔΙΠΟΤΑΜΟ - ΑΝΘΡΑΚΙΤΗΣ - ΙΩ-
ΑΝΝΙΝΑ
Δευτέρα, Τρίτη, Πέμπτη,
Παρασκευή, Σάββατο ώρα 07.00
Κυριακή » 16.30
7) ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΜΑΚΡΙΝΟ
Δευτέρα, Τρίτη, Πέμπτη,
Παρασκευή, Σάββατο ώρα 14.30
ΜΑΚΡΙΝΟ - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Τρίτη ώρα 08.00

Παρασκευή, Κυριακή » 17.15
ΜΑΚΡΙΝΟ - ΚΑΒΑΛΑ - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Τετάρτη ώρα 08.00
8) ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΙΤΕΑ - ΚΑΒΑΛΑΡΙ
Δευτέρα, Σάββατο ώρα 06.00
Δευτέρα, Τετάρ. Σάβ. » 14.30
ΚΑΒΑΛΑΡΙ - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Δευτ., Τετάρτη Σάββατο ώρα 08.00
» » 15.45
9) ΙΩΑΝ. - ΤΡΙΣΤΕΝΟ - ΓΡΕΒΕΝ
ΕΛΑΤΟΧΩΡΙ - ΒΟΒΟΥΣΑ
Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη,
Πέμπτη, Παρασκευή ώρα 14.45
Κυριακή » 08.00
ΒΟΒΟΥΣΑ - ΕΛΑΤΟΧΩΡΙ - ΓΡΕΒΕ-
ΝΙΤΙ - ΤΡΙΣΤΕΝΟ - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη,
Παρασκευή, Σάββατο ώρα 06.30
Κυριακή » 14.30
10) ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΕΛΑΤΟΧΩΡΙ
Δευτέρα ώρα 05.00
ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΤΡΙΣ. - ΕΛΑΤΟΧΩΡΙ
Σάββατο ώρα 14.45
ΕΛΑΤΟΧΩΡΙ - ΤΡΙΣΤΕΝΟ - ΙΩΑΝ.
Δευτέρα ώρα 07.00
ΕΛΑΤΟΧΩΡΙ - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Σάββατο ώρα 17.30

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΑ "ΖΑΓΟΡΙΑΚΑ '82," (τοῦ Πολιτιστικοῦ Συλλόγου 'Ασπραγγέλων)

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΧΑΡΤΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ

Εἶπαμην παραπάνω, πὼς τὰ ἔγγραφα (χάρτια, φερμάνια, καὶ μπουγιουρντλιά) τὰ σχετικά μὲ τὰ προνόμια τοῦ Ζαγορίου κήκον στὸ σπῖτι τοῦ Ἀλέξη Νούτσου στὰ Γιάννινα, ποὺ ἦταν Γεν. Προεστώτας, στὶς 25 Αὐγούστου 1820, τότε ποὺ ὁ Ἀλῆς ἔβαλε φωτιά καὶ ἔκαψε τὰ μισὰ Γιάννινα.

Γιὰ τὰ ἔγγραφα αὐτὰ ὁ Λαμπρίδης μᾶς δίνει ἀρκετὲς διαφωτιστικὲς πληροφορίες. Καθὼς εἶναι αὐτονόητο καὶ καθὼς γράφτηκε καὶ στὶς παραπάνω σελίδες, τὰ προνόμια μὲ τὸ πέρασμα τῶν χρόνων πῆραν κάποια σχετικὴ ἐξέλιξη. Οὔτε οἱ Σουλτάνοι ἦταν δυνατοὶ νὰ παραμένουν στὴν ἀρχὴ οἱ ἴδιοι, ἀφοῦ γέρονταν τοῦ Ζαγορίου. Δὲν ἤθελαν νὰ ἀνέβαιναν ἄλλοι, ἀλλ' οὔτε καὶ οἱ συνθηκὲς τῆς ζωῆς μπορούσαν νὰ παραμένουν ἀναλλοιώτες ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Βοϊνίκου γιὰ παντοτινὰ. Σύμφωνα πάντοτε μὲ τὶς βασικὲς ἀρχὲς τῆς συνθήκης τοῦ Βοϊνίκου παρουσιάζονταν ἀνάγκη νὰ θυσίαζον ἀπὸ τοὺς Τούρκους Σουλτάνους καὶ καινούριες διαταγές, ποὺ νὰ ἐξασφαλίζουν τὴ διατήρησή καὶ τὴν καλὴ ἐφαρμογὴ τῶν προνομίων. Τὴ θελίτωση καὶ τὴ διασφάλισή τους φρόντιζαν ὄχι μόνο Προεστώτες, ἀλλὰ καὶ οἱ Ζαγορίσιοι ποὺ ἦταν στὴν Πόλη καὶ εἶχαν μεγάλη πολιτικὴ δύναμη.

Σημειώθηκε ἀκόμα παραπάνω, πὼς πολλὲς φορὲς κακοὶ Τοῦρκοι Διοικητὲς στὰ Γιάννινα ἐπιχείρησαν νὰ καταπατήσουν τὰ προνόμια τοῦ Ζαγορίου. Δὲν ἤθελαν νὰ τὰ σεβαστοῦν. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ οἱ Ζαγορίσιοι ποὺ ἦταν στὴν Πόλη, φρόντιζαν ὅταν τύχαινε ν' ἀνεθεῖ στὸν Τουρκικὸ θρόνο κανένας καινούριος Σουλτάνος κι' ἔθγαζαν καινούρια Χάρτια (αὐτόγραφες σουλτανικὲς διαταγές) μὲ τὰ ὁποῖα ἐπικυρώνονταν τὰ προνόμια τοῦ Ζαγορίου (Ταξτίκ). Ἀκόμα ἔθγαζαν καὶ καινούρια φερμάνια, μὲ τὰ ὁποῖα ἐπικυρώνονταν τὰ δικαιώματα τοῦ Ζαγορίου. Αὐτὰ δὲ τὰ χαρτιά συμπληρώνονταν καὶ μὲ διάφορες σχετικὲς διαταγές (μπουγιουρντλιά).

Σύμφωνα δὲ μ' αὐτὰ τὰ ἔγγραφα, μόλις ἔρχονταν στὰ Γιάννινα κι' ἀναλάβαινε κανένας καινούριος διοικητὴς (πασάς) ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ θγάξει διαταγὴ (μπουγιουρντλί), μὲ τὸ ὁποῖο ἀναγνώριζε καὶ σέβονταν τὰ πολιτικὰ δικαιώματα τοῦ Ζαγορίου, ὅπως ἔκαναν καὶ οἱ ἄλλοι πασάδες πρὶν ἀπ' αὐτόν. Τὸ μπουγιουρντλί αὐτὸ ἀποτελοῦσε ἐπίσημη εἰδοποίηση γιὰ τὸν Κατὴ τῶν Γιαννίνων καὶ τοὺς πρόκριτους Γιαννιώτες Τούρκους.

Γιὰ κακὴ ὅμως τύχη, παρὰ τὶς διαταγές, ποὺ ἔθγαζαν, τὰ προνόμια δὲν ἐκτελοῦνταν καθὼς ἔπρεπε. Πολλοὶ Τοῦρκοι διοικητὲς ἀρνιόνταν νὰ τὰ ἐφαρμόσουν. Ὁ Ἰ. Λαμπρίδης γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ γράφει: («Ἡπειρωτικὰ Μελετήματα - Ζαγοριακά» Β' σελ. 14): «Ἡ ἐκτέλεσις ὅμως τῶν αὐτοκρατορικῶν διαταγῶν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἸΗ' αἰῶνος πολλάκις προσέκρουε παρὰ τοῖς τοπάρχαις Ἰωαννίνων καὶ τοῖς περὶ αὐτοὺς, οἵτινες ἐκ κακοβουλίας καὶ φθόνου νὰ ἐφαρμόσωσι ταύτας δὲν ἐπείθοντο. Κατὰ τῶν ἐπιζημιῶν ὅμως τούτων προθέσεων καὶ ὑστεροβουλιῶν ἀντεπεξήρχετο ἡ ἐπιδειξιότης καὶ ἡ τόλμη τοῦ κατὰ καιροῦ Γενικοῦ τοῦ Ζαγορίου Προεστώτος, συνεργούντων ἔσθ' ὅτε καὶ τῶν πνευματικῶν τῆς ἐπαρχίας ἀρχηγῶν, ἐν οἷς μνήμης ἄξιοι εἰσὶν ὁ ἐκ Βυζαντίου Γρηγόριος (1733-1769 καὶ 1770-1776), Βενέδικτος ὁ ἐκ Βυζαντίου (1827-1830) καὶ ὁ Ἰωακείμ ὁ ἐκ Μελενίκου (1830-1834).

ΤΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑ ΣΤΟΝ ΚΑΙΡΟ ΤΟΥ ΑΛΗ ΠΑΣΑ

Σημειώθηκε πρὶν ἀπάνω πὼς πολλὲς φορὲς κακοὶ Τοῦρκοι διοικητὲς ἐπιχείρησαν κατὰ τὸ πέρασμα τῶν χρόνων,

πρὶν ἀκόμα νὰ γίνεῖ πασάς στὰ Γιάννινα ὁ Ἀλῆς, νὰ καταπατήσουν τὰ προνόμια τοῦ Ζαγορίου κατὰ διαφόρους τρόπους. Θὰ τὸ εἶχαν δὲ πετύχει αὐτὸ τὸ πράγμα, ἂν δὲ ἔσκειονταν θαρραλεῖοι πατριῶτες Ζαγορίσιοι νὰ ὑποστηρίξουν καὶ νὰ διασφαλίσουν μὲ πολλὰς θυσίας καὶ μὲ τὴ ζωὴ τους ἀκόμα. Βλ. Ν. Ζάγκου: «Τουρκοκρατούμενη Ἡμερο» σελ. 127).

Κατὰ παράξενο τρόπο τὰ Ζαγορίσια προνόμια ἔγιναν σεβαστὰ ἀπὸ τὸν Ἀλῆ πασά. Μόλις ἀνάλαβαν γενικὸι προεστώτες τὰ φιλικὰ του πρόσωπα πατέρας καὶ γιὸς ἀπὸ τὸ Καπέσοβο σὰ γενικοὶ Προεστώτες τοῦ Ζαγορίου Νούτσου Καραμεσίνης καὶ Ἀλέξης Νούτσος, γιὰ λίγο χρονικὸ διάστημα ὁ πρῶτος, γιὰ πολλὰ χρόνια ὁ δεύτερος, ὅλα τὰ ζητήματα τοῦ Ζαγορίου μπηκνάν σὲ κάποιο «νέο ρυθμό». Ὁ Ἀλῆς ὅσο κανένας ἄλλος πασάς τῶν Γιαννίνων ἔδειξε τὸ σεβασμὸ ποὺ ἔπρεπε πρὸς αὐτὰ.

Λέγεται μάλιστα καὶ τὸ ἑξῆς: («Ἡπειρωτικὰ Μελετήματα - Ζαγοριακά» Β' σ. 29): «Ὅταν κάποτε ἔλειπε ἀπὸ τὰ Γιάννινα προσωρινὰ ὁ Γεν. Προεστώτας Ἀλέξης Νούτσος, τὸν ἀνὰπλήρωνε στὰ καθήκοντα τοῦ Γενικοῦ Προεστώτου ὁ συγγενὴς του Καπεσοβίτης Κων. Μαρίνογλου. Ὁ Κων. Μαρίνογλου ἔμαθε μιά μέρα, πὼς ὁ Κατὴς τῶν Γιαννίνων ἔβαλε στὴ φυλακὴ κάποιον Ζαγορίσιο. Αὐτό, θέβαια, ἦταν παράνομο, γιὰτὶ δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα σύμφωνα μὲ τὰ προνόμια νὰ τὸ κάνει χωρὶς τὴν ἄδεια καὶ τὴ γνώση τοῦ Γεν. Προεστώτου τοῦ Ζαγορίου. Τότε ὁ Μαρίνογλου ἔμασε διὰ τὰ σχετικά μὲ τὰ προνόμια χαρτιά (χάρτια, φερμάνια, μπουγιουρντλιά), τὰβαλε σ' ἓναν δίσκο ἀσημένιον καὶ πῆγε στὸ Μεχκεμέ (ιεροδικαστήριον) μαζί μ' αὐτὰ. Δὲ θοῖκε ὅμως τὸν Κατὴ ἐκεῖ. Εἶπε τότε στοὺς δεσμοφύλακες νὰ θγάλουν τὸ Ζαγορίσιο ἀπὸ τὴ φυλακὴ καὶ νὰ τὸν παραδῶσουν σ' αὐτόν, ποὺ ἦταν Γενικὸς Προεστώτας τοῦ Ζαγορίου, ἀλλ' αὐτοὶ ἀνήθησαν. Τότε αὐτὸς θυμωμένος σπάει τὴν πόρτα ἀπὸ τὸ δεσμοκτήριον, παίρνει τὸ φυλακισμένο Ζαγορίσιο καὶ τὸν πάει στὸ σπῖτι του. Τὸν ἀφήνει ἐκεῖ καὶ ἀμέσως παίρνοντας τὸ δίσκο μὲ τὰ σχετικὰ χαρτιά τραβαί γραμμὴ γιὰ τὸ παλάτι τοῦ Ἀλῆ. Ἐκεῖ μὲ θάρρος κατηγόρησε τὸν Κατὴ, ἔφησε μπροστὰ στὸν Ἀλῆ τὸ δίσκο μὲ τὰ χαρτιά, διαμαρτυρήθηκε ἔντονα καὶ ἐξέκίνησε νὰ φύγει. Ὁ Ἀλῆς τότε ἄρχισε νὰ τὸν καλοπαίρνει καὶ τὸν γύρισε πίσω. "Ἐστελε δὲ ἀμέσως καὶ φώναξε τὸν Κατὴ νάρθει μπροστὰ του. Τὸν μάλωσε καὶ τὸν ἐξευτέλισε κατὰ τρόπο φανερό γι' αὐτὸ ποὺ ἔκανε καὶ τοῦ εἶπε: «Τὰς προνομίας τοῦ Ζαγορίου ἐσεβασθῇν καὶ θὰ προστατεύσω αὐστηρῶς. Δυστυχὴς ὁ ἀποτολμῶν νὰ παραβιάσει αὐτάς». Ἐπιγραμματικὰ δὲ ὁ Λαμπρίδης στὸ βιβλίον του ποὺ σημειώθηκε πρὶν ἀπάνω καὶ στὴ σελίδα 15 γράφει: «Τὰ πολιτικὰ τοῦ Ζαγορίου δικαιώματα, οὐ μόνον ἐσεβασθῇ, ἀλλὰ καὶ ὑπεστηρίξε ὁ Ἀλῆς, τὴν ἰσχυρὰ καὶ ἐπιρροὴν καὶ παρ' αὐτῷ τῷ Σουλτάνῳ Σελῆμ τῷ Γ' μάλιστα πανισχύρων ἐν Κων. πόλει Ζαγορίσιων πτοούμενος».

Εἶτε λοιπὸν ἀπὸ φόβο τῶν Ζαγορίσιων ποὺ ἦταν στὴν Πόλη, εἶτε καὶ χάρις στὶς πατριωτικὲς ἐνέργειες τῶν Γεν. Προεστώτων ἀπὸ τὸ Καπέσοβο Νούτσου Καραμεσίνης (πατέρα) καὶ Ἀλέξη Νούτσου (παιδιὸν του), κατὰ τὴ διάρκεια τῆς σατραπίας τοῦ Ἀλῆ στὰ Γιάννινα ἐφαρμόστηκαν πολλὰ καλὰ τὰ προνόμια στὸ Ζαγόρι καὶ εἶδε ὁ τόπος μᾶς μεγάλῃ καλωσύνη καὶ πρόοδο ἀπὸ τὴν αὐτοδιοίκηση.

ΤΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑ ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΛΗ ΠΑΣΑ

Εἶδαμην παραπάνω πὼς τὰ ἐπίσημα χαρτιά ποὺ σχετίζονταν μὲ τὰ προνόμια τοῦ Ζαγορίου καταστράφηκαν

ἀπὸ τὴ φωτιά στὸ σπῖτι τοῦ Ἀλέξη Νούτσου στὶς 25 Αὐγούστου 1820. Ἔτσι μὲ τὴν καταστροφὴ αὐτὴ ἔκλεισε μιά μεγάλη περίοδος γύρω ἀπὸ τὸ ζήτημα τῆς αὐτοδιοίκησης τοῦ Ζαγορίου ποῦχε ἀρχίσει μὲ τὸν «Βοϊνίκον» (1430). Κατὰ τὸ διάστημα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης (1821-1828) καὶ μάλιστα ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Ἀλῆ πασά ἐκδόθηκαν μερικά τέτοια, ἀλλὰ δὲν ἦταν σωστά, ὅπως τὰ πρῶτα, οὔτε καὶ πολὺ σίγουρα. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸν οἱ Ζαγορίσιοι μαζεύτηκαν κατὰ τὸ 1828 στὰ Γιάννινα σὲ γενικὴ συνέλευση καὶ κατάρτισαν ἕνα κατάλογο ἀπὸ διατάξεις (Σιουρούτια), μὲ βάση δὲ αὐτὲς τὶς διατάξεις ρυθμίζαν γιὰ παραπέρα τὴν οἰκονομική, κοινωνική, κοινοτική, κληρονομικὴ κλπ ζωὴ τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Ζαγορίου. Τὸ σχετικὸ αὐτὸ χαρτί, δηλαδή ἡ ἀπόφασί τους εἶχε συνολικὰ 13 ἄρθρα. Αὐτὰ, μπορούμε νὰ ποῦμε, πὼς ἀποτελοῦσαν τοὺς «νόμους» τοῦ Ζαγορίου. Μὲ τὰ σιουρούτια αὐτὰ τοῦ 1828 ἀρχίζει μιά καινούρια περίοδος τῆς αὐτοδιοίκησης τοῦ Ζαγορίου, ποὺ μπορεῖ νὰ χαρακτηριστεῖ σὰ δευτέρη. Αὐτὴ δὲν ὑπῆρξε μακροχρόνια σὰν τὴν πρώτη. Βάσταξε μόνο 40 χρόνια, γιὰτὶ στὰ 1868 καταργήθηκαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους ὁριστικὰ τὰ περίφημα προνόμια τοῦ Ζαγορίου.

Τὸ σχετικὸ αὐτὸ ἔγγραφο μὲ τὰ σιουρούτια (νόμους) τὸ παραθέτει ὁ Λαμπρίδης στὸ βιβλίον του: «Ἡπειρωτικὰ Μελετήματα - Ζαγοριακά» Β' σ. 82-86 σὰν Παράρτημα, ὅπου γράφει τὰ ἑξῆς: «Ἐν σελ. 33-37 τοῦ τεύχους τούτου ἀνεγράψαμεν σταχυολογήσαντες ὅτι ἡδυνήθημεν ἐκ τῶν προνομίων καὶ καθιερωμένων διατυπώσεων τοῦ Ζαγορίου. Ἐνταῦθα ἐπισυνάπτουμεν αὐτὸ τὸ κείμενον τῆς καταστρώσεως τῶν ἑκπαλαί Σιουρούτιων τοῦ Μεχαγιά Ζαγορίου, ὅπερ ὁ μέγας ὄντως Βεζύρης Ρεσίτ Μεχμέτ πασάς τῇ αἰτήσει τῶν τότε προυχόντων καὶ προεστώτων τοῦ Ζαγορίου ὑπέγραψε καὶ ἐπεκύρωσε, ἀφοῦ οἱ κατέστρωσαν ταῦτα ἐν Ἰωαννίνοις τὴν 7 Μαρτίου 1828. Πιστὸν ἀντίγραφον τούτου κατέχω ὁ φιλιττος κ. Νικ. Τσιγαράς, εὐρεθέν, ἐν τοῖς ἔγγραφαις τοῦ οἴκου του, προθύμως ἐχορήγησέ μοι, ἵνα καταχωρήσω καὶ περισωθῇ καὶ τὸ ἱστορικὸν τοῦτο μνημεῖον τοῦ Ζαγορίου, ἐξ ὅ κατὰφαίνεται ἡ μέριμνα τῶν τότε διεπόντων τὰ τοῦ Ζαγορίου καὶ ἡ φροντίς ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας καὶ εὐημερίας τῆς χώρας αὐτῶν. Ἀλλ' ἀτυχῶς οἱ ἀνδρες ἐκεῖνοι ὄχοντο ἀπιδῶντες ἔσαι καὶ μετ' αὐτῶν καὶ αἱ προνομίαι τοῦ Ζαγορίου κλπ».

Φωτοτυπημένο ἀντίγραφο αὐτοῦ τοῦ χαρτιοῦ ἔχει δημοσιευτὴ στὸ περιοδικὸ «Ἡπειρωτικὰ Χρονικά» ἀπὸ τὸν Περικλὴ Βιζουκίδη πρὶν ἀπὸ τὸ 1940, καθὼς καὶ ἀπὸ τὸν κ. Σταύρο Ζῆγο στὸ βιβλίον του μὲ τίτλο: «Τὸ Ζαγόρι καὶ τὸ γραπτὸ ἔθιμικὸ δίκαιο». Φωτοτυπημένο ἀντίγραφο στὸ φυσικὸ τοῦ μέγεθος ἔχω κι' ἐγὼ στὸ ἀρχεῖο μου ἀπὸ τὸν συμπατριώτη μᾶς ἱστορικὸν ἐρευνητὴ καὶ λογοτέχνη κ. Βασίλη Φανίτσι. Σὲ φωτοτυπία θὰ τὸ ἴδωμεν αὐτὸ οἱ ἐπισκέπτες καὶ στὴ σχετικὴ ἔκθεσι τῆς Δοθρᾶς μὲ τὸν τίτλο: «Ζαγοριακά '82». Τὸ μεγάλο αὐτὸ χαρτί γράφει:

«Ἰσον ἀπαράλλακτον ἐκ τοῦ καθ' αὐτὸ ρωμαϊκοῦ ὑπογεγραμμένου πρωτοτύπου, οἰνίνος τὸ ἴσον τουρκιστὶ ἐβούλωσεν ὁ ὑπέρτατος καὶ ὑψηλότατος Ρωμηλίας καὶ Ἰωαννίνων Βαλεσῆς Βεζύρ Ρεσίτ Μεχμέτ Πασάς.

Κατὰστρωσις τῶν ἑκπαλαί Σιουρούτιων τοῦ Βιλαετιοῦ Μεχαγιά Ζαγορίου

1. Ἐπειδὴ καὶ ἡ ζωὴ τῶν Ζαγορίσιων διὰ τὴν τοπικὴν τὴν ἀκαρπία καὶ ἀδυναμία ἐν εὐρῇ πάντοτε μὲ τὸ Γκορμετί, διὰ τοῦτο μὴ ἡμπορῶντας νὰ ἐξοικονομητὰ ἐν καιρῷ ἡ ἀμεσὸς πληρωμὴ τῶν Βασιλικῶν καὶ αὐθεντικῶν τελείων κάθε χανέ, ἀποκατεστάθη καὶ εὐρέθη ἀπὸ πολλοὺς χρόνους, ὅπου οἱ εὐρισκόμενοι χωριανοὶ κατὰ καιροὺς εἰς τὰ χωρία νὰ τὰ πληρώνουν δι' ὅλους σηκώνοντας δάνεια ἀπὸ τοὺς σουμπασάδες καὶ ἄλλους μὲ κοινὸν μαλινὰ κεφάλι

ὅλου τοῦ χωρίου. Ὅταν λοιπὸν ἕνας χανὲς ἐπιφορτισθῇ μὲ μπεκάια ἀπὸ τὰ εἰς τὸ χωρίον του ἐμπεσόντα κατὰ καιροὺς βασιλικά καὶ αὐθεντικά τεκλίφια μὲ τοὺς χρονικοὺς ἀνατοκισμοὺς χωρὶς ἐλπίδα νὰ εἰμπορέσῃ νὰ τὰ ξεπληρώσῃ κατ' ἄλλον τρόπον, θέλοντας ἢ μὴ θέλοντας τότε ἡ κοινότης τοῦ χωρίου ὅλου, συμφῶνως, ἐλευθέρως καὶ ἀνεμποδίστως, ἐξάγει ὅλην αὐτὴν τὴν μπάστινα τοῦ χρεωμένου χανέ, κινητὰ καὶ ἀκίνητα ἢ μέρος αὐτῆς εἰς τὸ κοινὸν μιστὰ τοῦ χωρίου τελαλίζοντάς τιν δέκα, εἴκοσι ἢ καὶ τριάντα ἡμέρας καὶ γίνεται ἡ πώλησις εἰς ἐκεῖνον ὅπου δώσῃ τὰ περισσότερα μὲ μόνην κοινήν ὁμολογίαν τῶν εὐρισκομένων χωριανῶν χωρὶς νὰ ἡμπορῇ μήτε ὁ νοικοκύρης, μήτε συγγενὴς μήτε γείτονας, νὰ πειράξῃ τὸν ἀγοραστὴν εἰς τὸ παραμικρὸν καὶ ἀπὸ τὰ γρόσια αὐτῆς τῆς πώλησεως ἐθγαίνει πρῶτον ἀπὸ κάθε ἄλλο μπόρτζι ὁ μπεκάς τοῦ χωρίου καὶ ξεπληρώνεται καὶ ἂν περισσεύουν, παίρνει δεῦτερον ἢ προῖκα, ἂν εἶναι ἀποδεδειγμένη, τρίτον τὰ ἀμάνετια, ἂν ἔχῃ ὁ νοικοκύρης δι' ἴδιόν του χρέος καὶ ἀκολούθως οἱ λοιποὶ δανεισταί.

2. Μὴ ἀπομνήσκοντας ἀρσενικὰ παιδιά εἰς ἓνα χανέ, παρὰ μόνον κορίτζι, εἰς τὸ ὁποῖον ἐμβάινει τινὰς ἐσώγαμπος καὶ ἔχοντας αὐτὸς ὁ χανὲς προτητηρῶν μπεκαγιὲ ἢ μὴ ἔχοντας καὶ ἀκολούθως ἀπὸ χρόνον εἰς χρόνον ἐπιφορτισθῇ μὲ τὸν χισὲν του ἀπὸ τὰ χρονικὰ ριζήματα καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ὅπου ἐμῇ νοικοκύρης εἰς αὐτὴν τὴν μπάστινα δὲν ἡμπορέσῃ νὰ πληρώσῃ, τὸ χωρίον πωλώντας, πρῶτον τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ ρηθέντος γαμβροῦ καὶ ἂν δὲν πληρωθῇ ὁ μπεκαγιὲς, πωλεῖ καὶ ἀπὸ τὴν ἰδίαν μπάστινα τῆς γυναικός.

3. Τὰ κορίτζια ὅπου ὑπανδρεύονται ἢ ἀπὸ πατέρα ἢ ἀπὸ μητέρα καὶ ἐξωπροικίζονται, μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων τῶν ἀπομνήσκοντας ἀρσενικὰ παιδιά δὲν ἡμποροῦν τὰ κορίτζια μὲ κανένα λόγον νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὰ ἀδελφία τους κανένα κληρονομικὸν μεράδιον ἀπὸ τὴν πατρομητρικὴν περιουσίαν εἰ μὴ μόνον, ἂν οἱ γονεῖς τῶν μὲ τὴν διαθήκην τῶν τῶν τοὺς διορίσουν τίποτε, τὰ ἀδελφία ὅμως εἰς χρέος νὰ ὑπανδρεύσουν τὰς ἀδελφὰς τῶν μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων τῶν, ἂν ἤθελον εὐρεθῶν ἀνταδρόν.

4. Ἐχοντας οἱ γονεῖς μόνον θυγατέρας χωρὶς ἀρσενικόν, ἐξωπροικίζοντας τὰς ἄλλας καὶ παίρνοντας γαμβρόν μὲσα εἰς τὴν μπάστινα τῶν εἰς μίαν μόνην ἀπὸ τὰς θυγατέρας τῶν, ὅπου ἤθελον εὐχαριστηθῇ, αὐτὸς ὁ γαμβρὸς μόνον μὲ αὐτὴν τὴν θυγατέρα θέλουν εἶναι οἱ μόνον κληρονόμοι μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων καὶ αἱ ἄλλαι ἀξῶ προικισμένα δὲν εἰμποροῦν μὲ κανένα δικαίωμα νὰ ζητοῦν μερίδιον, ἐξω μόνον ἂν οἱ γονεῖς τῶν μὲ τακτικὴν διαθήκην τὰς ἀφίσουν τι.

5. Ὅσοι γονεῖς μένουν χωρὶς κληρονόμους ἀρσενικόν ἢ θηλυκόν παίρνοντας ἓνα παιδί ἢ κορίτζι ἢ συγγενικόν ἢ ξένον διὰ κληρονόμον τῶν, ὁποῖον εὐχαριστηθῶν, μὲ τακτικὰ ἔγγραφα, μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων οἱ συγγενεῖς τῶν δὲν εἰμποροῦν μὲ κανένα λόγον νὰ ζητήσουν κανένα κληρονομικὸν δικαίωμα.

6. Ἀπομνήσκοντας ἓνας ἄνδρας χωρὶς κληρονόμον, ἢ γυναῖκα τοῦ δὲν εἰμπορεῖ νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ λάβῃ ἀνδρομοίρι, παρὰ μόνον λαμβάνει ἀπὸ τοῦ ἀνδρός τῆς τὴν περιουσίαν τὸ προικίον ὅσον ἔφερεν εἰς μετρητὰ, καθὼς καὶ δι' ὅλα τὰ φορέματα, ὅπου ἔφερεν ἀπὸ τὸ γονικόν τῆς μὲ ἐτίμησιν, ἐκτὸς μόνον ἂν ὁ ἄνδρας τῆς μὲ διαθήκην τοῦ τῆς διορίσῃ τίποτε. Παρομοίως καὶ μία γυναῖκα ὑπανδρευμένη ἀπομνήσκουσα ἀκλήρος, ὁ ἄνδρας τῆς χωρὶς νὰ βαστάξῃ τίποτε ἀπὸ τῆς γυναικὸς τοῦ πατρομητρικοῦ ὅπου ἔφερε, τὰ ἐπιστρέφει ὅλα εἰς τοὺς γονεῖς ἢ συγγενεῖς κληρονόμους τῆς μὲ τὴν ἐτίμησιν τῶν φορεμάτων τῆς.

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ ΚΩΔΙΚΑ

τῶν Ἐπάνω Σουδενῶν τοῦ Ζαγορίου

Σελίδες ἀριθμημένες 513 καὶ σελίδες χωρὶς ἀριθμὸ 15
Χρονολογεῖται τὸ ἀντίγραφο ἀπὸ τὸ 1832Περιεχόμενὸ τοῦ ἡ αὐτοδιοίκηση τῆς κοινότητος καὶ ἡ
πορεία τῆς 30 χρόνια τ ε κ μ η ρ ι ω μ ε ν η

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

Ἀκολουθοῦν οἱ σελίδες 133 - 134
πού εἶναι οἱ πρὸ σπουδαῖες οἱ κορυ-
φαίς θά λέγαμε στὸ κείμενο. Σ' αὐ-
τὲς εἶναι καταγεγραμμένο τὸ «ΣΥΣΤΗ-
ΜΑ».

Τὸ σύστημα εἶναι ὁ συνταγματι-
κὸς χάρτης τῆς αὐτοδιοικήσεως τοῦ
χωριοῦ μὲ μεθόδους καὶ τρόπους ἀ-
ξιοζήλευτους.

Στὸ Σύστημα κινήτηρις μοχλὸς
εἶναι ὁ χωριανός, ὁ κάθε χωριανός,
ὅλοι οἱ χωριανοί, ὅλοι οἱ Πάνω—Σου-
δενιώτες.

Αὐτοὶ ἀποτελοῦν τὸ κυρίαρχο
σώμα. Ἡ Δημογεροντία, οἱ δημογέ-
ροντες στὸν κώδικα τῶν Σουδενῶν
ἀπὸ τὸ 1832 ἕως τὸ 1862 εἶναι
TERRA INCOGNITA. Πουθενὰ δὲν
ἀναφέρονται. Παντοδύναμη καὶ δε-
σπότησσα εἶναι ἡ σύναξη, ἡ συνέ-
λευση τῶν χωριανῶν, πού πραγμα-
τοποιεῖται σὲ διάφορους χώρους.
Εἶναι αὐτὰ τὸ Μεσοχώρι κάτω ἀπὸ
τὸ βαθυκόκκινο πλατάνι, φυτεμένο στὶς
ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰῶνα, τὰ χαγιάτια
τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου—Δημητρίου,
ἡ Σκούρτω, ὅπου τὰ ὑπαίθρια ὁμο-
δικὰ συμπόσια (ζωαφῆτα) οἱ κρεβά-
τες τῆς Εὐαγγελιστρίας, πού εἶχε
ἀπλωχώρα.

14 εἶναι τὰ ἄρθρα τοῦ Συστήμα-
τος ὅλα κι ὅλα πού τὰ χαρακτηρί-
ζει ἁπλοῦς λιτότητα. Τράντα καὶ
περισσότερα χρόνια δὲν ἔφευγαν ἀ-
πὸ τῆς ἐπιγραμματοειδούς διαπάδης. Ἀν-
ἔφευγαν καμμιὰ φορὰ ἐβρίσκον τρὸ
πο νὰ ἐπανερχῶνται στὸ αἰσιότο
δρόμο, ὅπως ὥριζε τὸ Σύστημα.

Ἔνας μικρὸς πρόλογος ἀπὸ Σύ-
στημα εἶναι χαρακτηριστικός.

Ἀναγνωρίζουν οἱ χωριανοὶ πού
ὑπογράφουν τὸ Σύστημα ὅτι βαδι-
ζουν ἀπὸ τὰ τυφλά σχετικὰ μὲ τὶς κοι-
νὲς ὑποθέσεις τοῦ χωριοῦ χωρὶς κα-
νένα δρόμο, χωρὶς τάξη, χωρὶς πυ-
ξίδα. Ἡ διχόνοια εἶναι τὸ σαράκι
πού τοὺς πειράζει κι' αὐτὴ ἔχει τὴν
προέλευση, τὴ ρίζα τῆς στὴν αἰσ-
χροκέρδεια, μὲ ἄλλα λόγια στὰ κα-
λὰ καὶ συμφέροντα.

Ἡ παμπουσία τῆς καθιερώσεως
τοῦ Συστήματος βρίσκεται στὴν κα-
τάστρωση μὲ τάξη σὲ κώδικα τῶν
λογαριασμῶν τῶν χωριανῶν ἀπὸ τὸ
τε πού ἔμειναν ἄπλοτοι (ἀπὸ τὴ θε-
ομηνία, ὅπως ἀναφέρεται σὲ προη-
γούμενο κεφάλαιο, πού εἶχε ἐνοική-
σει), βρίσκεται ἄκουα τῆς φύλαξης
κώδικα καθαροῦ καὶ τακτικοῦ στὸν
ὁποῖο νὰ καταστρώνωνται ὅλες οἱ
ὑποθέσεις τοῦ χωριοῦ, ὅσες ἀναφε-
ρονται στὰ κοινά.

Ὅλα τὰ ἄρθρα πού ἀκολουθοῦν
εἶναι φκιασμένα γιὰ νὰ ἐξηγηρηθί-
σουν, νὰ φιλοτεχνήσουν μὲ τὸν κα-
λύτερο τρόπο τὴ διακτερίωση τῶν

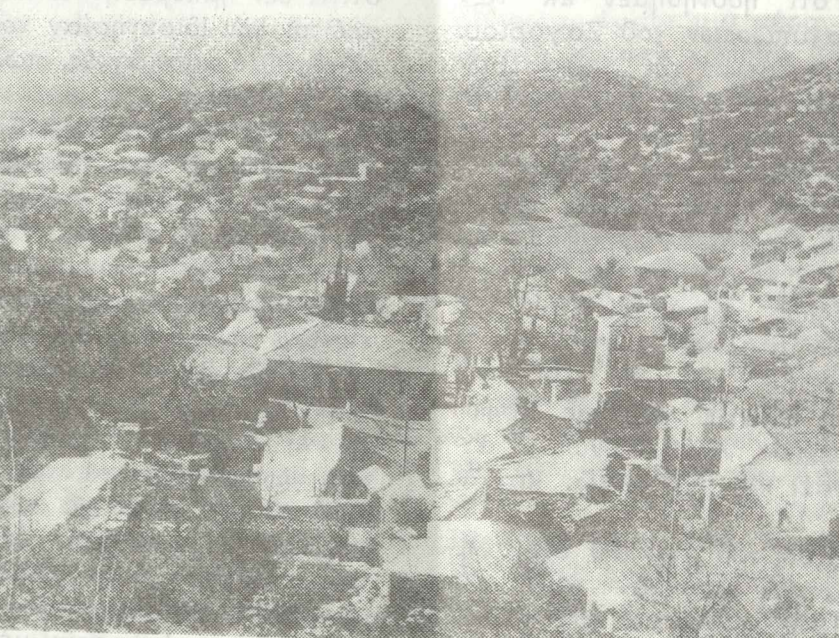
κοινῶν ὑποθέσεων τοῦ χωριοῦ.

Ἡ κατάληξη τοῦ Συστήματος ἀ-
ναφέρεται στὶς τυχόν παραβάσεις
καὶ τοὺς παραβάτες αὐτοῦ, ἐναγίον
τῶν ὁποίων ὁρίζονται κυρώσεις
ἡθικῆς τάξεως.

Τὸ Σύστημα λοιπὸν γιὰ τὴν εὐό-
δωση τῆς αὐτοδιοικήσεως τοῦ χω-
ριοῦ, πού ἐδράζεται στὴν ὁμοθυμη-
θὲληση τῶν χωριανῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

Ἀκολουθοῦν οἱ σελίδες 134 - 135.
Σ' αὐτὲς εἶναι καταχωρισμένο τὸ
ὑπὲρ ἀριθμ. 1 συμφωνητικὸ μεταξὺ
τῶν χωριανῶν καὶ τοῦ Βεκίλη πού
ἐκλέγουν οἱ χωριανοὶ στὶς 14 Φλε-
βάρη τοῦ 1837 δύο μῆνες ἔπειτα ἀ-

ΑΠΩΝ ΕΠΑΝΩ ΣΟΥΔΕΝΩΝ

πὸ τὴν ψήφιση τοῦ Συστήματος —
Συντάγματος.

Περίεξε τὸ συμφωνητικὸ 17 ἄρ-
θρα, πού ἡ παράβασή τους ἦταν ἀ-
διανόγη, ἀνεπιτρεπτή, ἀπαράδεκτη
καὶ ἀπὸ τῆς δύο πλευρῆς.

Οἱ κυρώσεις γιὰ παράβαση ἦταν
ἡθικῆς τάξεως, ἀλλὰ καὶ ὕλικῆς γιὰ
τὸ Βεκίλη, ὁ ὁποῖος ἀπὸ κακὸ χειρι-
σμὸ τῶν ὑποθέσεων τοῦ χωριοῦ
μποροῦσε νὰ χάσει καὶ τὴν ἀντιμισθία
του.

Πρῶτος Βεκίλης ἔπειτα ἀπὸ τὴν
ἀνωμολία πού κράτησε πολλὰ χρό-
νια στὰ χωριά μας ἐκλέγεται διὰ
τὸ Βεκίλη—Κώνστας, τὸ πρὸ ἀ-
ξιοσέβαστο καὶ ἰκανὸ πρόσωπο τοῦ
χωριοῦ αὐτὴν τὴν ἐποχὴ.

ΒΕΚΙΛΗΣ

Ὁ Βεκίλης εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πρὸ
σπουδαῖα ἐκτελεστικὰ ὄργανα γιὰ
τὴν καλὴ διακυβέρνηση τοῦ χωριοῦ
σ' ὅλες τῆς ἐκδηλώσεως του. Ἐκλέ-
γονταν διὰ βοῆς ἀπ' ὅλους τοὺς χω-
ριανούς, τὸ κυρίαρχο σῶμα δηλ.
πού μαζεῦονταν, συζητοῦσαν καὶ

ἀποφασίζον γιὰ τὰ χωριανὰ καὶ ζη-
τήματα στοὺς χώρους πού ἀναφε-
ρομε παραπάνω.

Ἡ ἡθικὴ τοῦ Βεκίλη ἦταν γιὰ ἓ-
να χρόνο ἢ τὸ πολὺ γιὰ 15 μῆνες.
Ἦταν κυρίως ὁ ἀρμόδιος ἐπὶ τῶν
οἰκονομικῶν πραγμάτων, στὸν πρὸ
νευραλγικὸ τομέα τῶν ὑποθέσεων
τοῦ χωριοῦ.

Ὅταν ἀναλαμβάνει τὰ καθήκοντά
του, ἐκλεγμένος μὲ παμπουσία ἀπὸ
τοὺς χωριανούς, ὑπογράφει τὸ σχε-
τικὸ συμφωνητικὸ μὲ ἄρκετὰ ἄρθρα.
Τὸ συμφωνητικὸ αὐτὸ ὑπογράφει
καὶ μερικοὶ πληρεξούσιοι τοῦ χωρι-
οῦ ἐπίσης ἐκλεγμένοι ἀπὸ τοὺς χω-
ριανούς γιὰ νὰ ἐλέγχουν καὶ νὰ ἐπι-
πτεῦν τὸ Βεκίλη στὴν ἐκτέλεση
τοῦ ἔργου του. Ὁ Βεκίλης ἔπρεπε
νὰ εἶναι καὶ ἦταν σημαντικὸ πρό-
σωπο στὸ χωριὸ μὲ τιμὴ καὶ ὑπόλη-
ψη. Πληρῶνονταν γι' αὐτὴ τὴ δου-
λειά, ὅπως οἱ δασκάλοι, οἱ παπῆδες,
οἱ γιατροί, οἱ ντραγάτες κ.λ. μὲ ἀν-
τιμισθία χρονιάτικη γύρω στὰ 700
γρόσια κι' ἀπάνω. Ἀπαραίτητα ὁ
Βεκίλης ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐχούμενος,
νὰ ἔχη οἰκονομικὴ ἐπιφάνεια, γιατί
ἦταν ἐντεταλμένος, ὑπεύθυνος γιὰ
τὴν ἐγκαιρὴ καταβολὴ στὸ δυνά-

τῆμα τώρα στὸ 2ο Βεκίλη, τὸ
σχετικὸ ἀναγράφονται στὶς σελίδες
144 - 145. Ἀπὸ ὅλα τὰ σχετικά στὶς
δύο αὐτὲς σελίδες σημειώνουμε:

Ἐκλέγονται - διορίζονται δύο Βε-
κίληδες. Εἶναι 1) ὁ Χριστόδουλος
Γεωρ. Μπατάς καὶ 2) ὁ Λάμπρος
Παναγιώτῃ Μποροβίλας. Ἡ ἡθικὴ
τοῦς ὁρίζεται ἀπὸ τὴν α' Φλεβάρη
1838 ἕως τὴν α' Σέβρη 1839, μῆνες
19. Ἡ ἀντιμισθία τοὺς κοινώζεται
σὲ 1500 γρόσια. Τὰ ἄρθρα τοῦ Συμ-
φωνητικοῦ Γράμματος εἶναι 23.

Ἀξιοπορῶμεν τὸ ἰδιόμοιο σημει-
οῦν γιὰ τὴν θέσιν τοῦ δυνάστη στὴν
κοινότητα, ὅπως ἀναφέραμε καὶ πα-
ραπάνω, εἶναι τὸ 5ο ἄρθρο πού ἀ-
ναλαμβάνει:

«Νὰ πληρῶνουν (οἱ Βεκίληδες) ἐν-
θὺς ὅσα μὲς πῆλουν ἀπὸ τὸ Βιλα-
τι, χωρὶς νὰ πληρῶνουν διαφορά
καὶ ἐὰν πληρῶνουν νὰ εἶναι διὰ λο-
γαριασμὸν τῶν».

Δὲν παραλείψουμε νὰ καταχω-
ρῶμε καὶ ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ
23ο ἄρθρο πού εἶναι καὶ τὸ τελευ-
ταῖο.

«Ἐὰν δὲ δὲν ἀκολουθήσουν ἐν-
τὸν ἀνωθεν οἱ Βεκίληδες νὰ χάσουν
τὸν μισθὸν τῶν καὶ νὰ παιδεύονται
ἀπὸ τὸ κοινόν» οὕτω ἐμφωνησά-
μεν ἀμφότερα τὰ μέρη καὶ ἐν πε-
ριστάσει κανὲν ἀπὸ τὰ μέρη νὰ
ὑποκείνται εἰς τὴν παιδείαν τὴν ὁ-
ποῖαν διαλαμβάνει τὸ Σύστημα
μας»...

Καὶ ἐστὶν εἰς ἐνδεῆ
ἐπονται αἱ ὑπογραφὲς τῶν χωριανῶν
πού δὲν ἀναφέρονται δυστυχῶς
στὸ ἀντίγραφο.

Τρίτος Βεκίλης ἡ Ταξιάρχης.
Σελίδες 179 - 180. Διορίζουν - ἐ-
κλέγουν στὸ χωριὸ τοὺς Βεκίλη καὶ
χρονικὰ τεκνίφια καὶ ἄλλα ὅσα ἔβη-
θον ἀκολουθήσει ἀπὸ σήμερον 1841
Φεβρουαρίου α' ἕως 1842 Ὁβρίου α'
γρόσια 600 τὸν α' Κύριον Χριστό-
δουλον Α. Δούβλη.

Τὰ ἄρθρα τοῦ συμφωνητικοῦ εἶναι
16.

Καταχωρίζουμε δύο σημαντικὰ
ἄρθρα:

Ἀρθρο 13ο «Ὁ ταξιάρχης δὲν
ἔχει ἀδειαν νὰ δανεισθῇ διὰ λογα-
ριασμὸν τοῦ χωριοῦ αὐτὸ ὀβόλιον.

Ἀρθρο 15ο. «Εἰς κάθε ὑπόθε-
σιν νὰ ἐπιμελεῖται (ὁ Βεκίλης - ταξιάρ-
χης), ὅμως νὰ μὴ ἐμπορῇ νὰ ἐπι-
οισάδηποτε ἀνάμειξη στὶς ἄλλες ὑπο-
θέσεις τοῦ χωριοῦ ἐπὶ ποινὴ νὰ χά-
σῃ ὁ Βεκίλης καὶ τὴν ἀντιμισθία
του, ἐὰν κομμάτιζονταν.

Ἦταν λοιπὸν ὑπερβαρικός ὁ ὕπου-
ργος τῶν Οἰκονομικῶν τῆς κοινότη-
τος μὲ κύρια ἀποστολὴ νὰ μαζεῦῃ
καὶ ν' ἀπληρῶνῃ τοὺς φόρους ἐμπρὸ
θεσμοῦ ἀπὸ Ντοβλετί μὲ στόχο πρῶ-
τιστος:

«Τοῦρκου ποδάρη νὰ μὴ πατᾷ
στὸ χωριὸ γιὰ νὰ ἀπαιτῇ καταβολὴ
ὀφειλομένων φόρων». Ἡ δουλειὰ
τοῦ Βεκίλη συνοπτικὰ αὕτῃ ἦταν.

Στὸ ἀντίγραφο τοῦ κώδικα ἀναφε-
ρονται 1) Βεκίληδες, καθὼς καὶ τὰ
σχετικὰ συμφωνητικὰ γράμματα ἐκ-
κλογῆς - διορισμοῦ ἀπὸ τοὺς χωρι-
ανούς.

Πρῶτος Βεκίλης, ὅπως ἀναφέραμε,
ἐκλέχτηκε ὁ Παπα - Κώνστας.

Τὸ ΖΑΓΟΡΙ μας

ΤΑ ΖΑΓΟΡΟΧΩΡΙΑ

ἐσθαι εἰς βάρος του.

Ἀρθρο 3ο. Τὰ χωράτια καὶ ἡ δε-
κατὰ εἶναι καὶ αὐτὰ εἰς βάρος του
νὰ τὸ συνάξῃ, ὡς εἶπαμε ἀνωθεν,
χωρὶς μπαγιάν καὶ ἀν' ἀφῆση νὰ εἶ-
ναι διὰ λογαριασμὸν του.

Ἀρθρο 4ο. Ὅτι ἄλλο ἀναφερόμε-
νο εἰς τὴν κοινότητά μας ἦθελε ἐυ-
φρανισθῇ διευθυνόμενον πρὸς τοὺς
Μουχιπρίδες ὑπόκειται νὰ ἐκτελέ-
σῃ τὰ δέοντα καὶ εἰς αὐτὸ.

Ἀρθρο 5ο. Ἀμα λάβῃ τὴν πα-
ροῦσαν αἰτιολογίαν ὁ Βεκίλης εἶναι
εἰς χρεὸς διὰ τὴν δεκατὰν τὰ δύο
τρίτα ἀπ' ὅτι ὁ καθέας ἔδωκε πέρυσι
καὶ νὰ τὰ παραδόσῃ εἰς τοὺς δεκα-
τιστὰς μας πρὸς πληρωμὴν τῆς πρῶ-
της δόσεως, ἥτις ἔπρεπε νὰ πληρω-
θῇ τὴν πρώτην παύσαντος μηνός
Αὐγούστου, θέλει πληρῶσιν καὶ τὸν
τόκον αὐτῶν μέχρι σήμερον καὶ
πρὸς πληρωμὴν τῆς δευτέρας δόσε-
ως, ἥτις ἀρχίζει σήμερον ἀνευ τό-
κου. Ἀλ' ἐπειδὴ εἰμεθα ἐντὸς τῶν
ἡμερῶν τῆς πληρωμῆς διὰ τοῦτο
συγχωρεῖται εἰς τὸν Βεκίλην ὁ πρὸς
τόκον τόκος ἀπὸ τὰ δέκα τοῖς ἑ-
κατὸν διὰ μόνον ἡμέρας δέκα νὰ εἶ-
ναι διὰ λογαριασμὸν τῆς κοινότη-
τος. Ὑπόκειται ὁ Βεκίλης μας οὖ-
τως νὰ οἰκονομήσῃ τὰ χρήματα τοῦ
τα τῶν δύο δόσεων ἀπὸ τὴν Κάσαν
του καὶ νὰ τὰ πληρῶσιν καὶ οὕτω
ἔπειτα νὰ τὰ συνάξῃ ἀπὸ τὰ ὀνόμα-
τα ὡς ἀνωθεν εἶπαμε μὲ δέκα τοῖς
ἐκατὸν τὸν χρόνον ἀπὸ πρῶ-
την Ὁβρίου ἤδη τρέχοντος. Τὸ
αὐτὸ θέλει πράξῃ καὶ διὰ τὴν τρί-
την δόσιν εἰς τοὺς δεκατιστὰς τὴν
πρῶτην ἀρχομένου Δεκεμβρίου. Εἶ-
ναι εἰς χρεὸς ὅμως νὰ φροντίσῃ καὶ
συνάξῃ ἀπὸ τὰ ὀνόματα τὴν τρίτην
αὐτῆν δόσιν, καὶ ἀπὸ ὁποῖον δὲν
πληρῶσιν ἕως τότε νὰ λομβάνῃ τό-
κον διὰ τὸ μετὰ ταῦτα δέκα τοῖς ἑ-
κατὸν τὸν χρόνον διὰ λογαριασμὸν
του.

Ἀρθρο 6ο. Ἐάντις εἰς χρεὸς ὁ Βε-
κίλης Κύριος Λάμπρος Πόντικας
νὰ φυλάξῃ ἀπαρασάλευτον τὴν συμ-
φωνίαν μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
φωκίων μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
τοῦ χρόνου νὰ δώσῃ λεπτομερῆ λο-
γαριασμὸν τῶν πράξεων του. Πα-
ρερχομένων δὲ τοῦ χρόνου εἶναι ἀ-
κυρὸς κάθε ὑπόθεσις ὅπου τολμήσῃ
νὰ μεταχειρισθῇ.

Ἀρθρο 7ο. Εἶναι εἰς χρεὸς ὁ Βε-
κίλης μας οὗτος νὰ οἰκονομήσῃ ἀπὸ
τὴν Κάσαν του ἢ νὰ δανειζέται εἰς
τὸ ὄνομα του καὶ νὰ πληρῶνῃ ὁμῆ-
ως ὅσα πληρώματα ἦθελε πορευ-
σασθῶν εἰς διάστημα ἑνὸς χρόνου
ἀπὸ σήμερον, χωρὶς νὰ ὑποχρεοῦται
ἡ κοινότης εἰς τόκον, ἐὰν αὐτὸς
πληρώσῃ.

Ἐάν ἐπομένως ἀμελήσῃ νὰ πλη-
ρῶσῃ εἴτε τὴν Βασιλικὴν Κάσαν
καὶ εἰς ἐκείνην τοῦ Βιλαετίου ὁποῖ-
ον ἦθελε αὐθεντικὸς ἄνθρωπος
(Τούρκος, Ἀγὰς) νὰ εἶναι εἰς βάρος
του καὶ νὰ τὸν λομβάνῃ εἰς τὸ
ὀπλήτην του, ἡ δὲ κοινότης μας
νὰ μὴ ἐνέχεται παντελῶς (γιὰ τὴν
ἀφῆση καὶ τὴν διαμονὴν τοῦ Τούρκου
στὸ χωριὸ) προσέτι καὶ τὰ ἔξοδα
εἰς ἡλιάναν δι' ὁποιοδήποτε κοι-
νὴν ὑπόθεσιν ἐκ τῶν ἀναφερομέ-
νων ἐντοῦθα εἶναι διὰ λογαριασμὸν
του.

Ἀρθρο 8ο. Αὐταὶ εἶναι αἱ ὑποθέ-
σεις διὰ τὰς ὁποίας τὸν ἐμφωνη-
σάμεν καὶ τὸν ἐβόλαμεν Βεκίλην καὶ
διὰ τοῦτο ἔξακαθίζομεν ὅτι δὲν
ἔχει παντελῶς τὴν ἀδειαν νὰ ἀνακα-
τωθῇ εἰς καμμίαν ἄλλην ὑπόθεσιν ἀ-
φορῶσαν τὴν συμφωνίαν ἀπόφασιν
τοῦ κοινού, οὔτε ἔχει τὴν ἀδειαν
νὰ βάλῃ εἰς πράξιν γράμματα φα-
ριστικὰ, ἐὰν ἄλλοτε τοῦ ἐδόθη
σαν ἢ τοῦ δοθῶσιν. Ἐάν ὅμως το-
λήσῃ νὰ ἀνακατωθῇ καὶ ἐνεκα του-
του φέρεται τὸ χωριὸν εἰς κόμματα
καὶ κάμῃ ἔξοδα δι' αὐτὰ, οἱ μόνον
νὰ χάνῃ τὸν μισθὸν του καὶ τὰ ἔ-
ξοδα αὐτῶν, ἀλλὰ νὰ διδῇ καὶ χί-
λια γρόσια εἰς τὴν Κάσαν.

Ἀρθρο 9ο. Ὑπόκειται ὁ ρηθεὶς
Βεκίλης Κύριος Λάμπρος Πόντικας
νὰ φυλάξῃ ἀπαρασάλευτον τὴν συμ-
φωνίαν μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
φωκίων μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
τοῦ χρόνου νὰ δώσῃ λεπτομερῆ λο-
γαριασμὸν τῶν πράξεων του. Πα-
ρερχομένων δὲ τοῦ χρόνου εἶναι ἀ-
κυρὸς κάθε ὑπόθεσις ὅπου τολμήσῃ
νὰ μεταχειρισθῇ.

Ἀρθρο 10ο. Ὑπόκειται ὁ ρηθεὶς
Βεκίλης Κύριος Λάμπρος Πόντικας
νὰ φυλάξῃ ἀπαρασάλευτον τὴν συμ-
φωνίαν μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
φωκίων μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
τοῦ χρόνου νὰ δώσῃ λεπτομερῆ λο-
γαριασμὸν τῶν πράξεων του. Πα-
ρερχομένων δὲ τοῦ χρόνου εἶναι ἀ-
κυρὸς κάθε ὑπόθεσις ὅπου τολμήσῃ
νὰ μεταχειρισθῇ.

Ἀρθρο 11ο. Ὑπόκειται ὁ ρηθεὶς
Βεκίλης Κύριος Λάμπρος Πόντικας
νὰ φυλάξῃ ἀπαρασάλευτον τὴν συμ-
φωνίαν μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
φωκίων μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
τοῦ χρόνου νὰ δώσῃ λεπτομερῆ λο-
γαριασμὸν τῶν πράξεων του. Πα-
ρερχομένων δὲ τοῦ χρόνου εἶναι ἀ-
κυρὸς κάθε ὑπόθεσις ὅπου τολμήσῃ
νὰ μεταχειρισθῇ.

Ἀρθρο 12ο. Αὐταὶ εἶναι αἱ ὑποθέ-
σεις διὰ τὰς ὁποίας τὸν ἐμφωνη-
σάμεν καὶ τὸν ἐβόλαμεν Βεκίλην καὶ
διὰ τοῦτο ἔξακαθίζομεν ὅτι δὲν
ἔχει παντελῶς τὴν ἀδειαν νὰ ἀνακα-
τωθῇ εἰς καμμίαν ἄλλην ὑπόθεσιν ἀ-
φορῶσαν τὴν συμφωνίαν ἀπόφασιν
τοῦ κοινού, οὔτε ἔχει τὴν ἀδειαν
νὰ βάλῃ εἰς πράξιν γράμματα φα-
ριστικὰ, ἐὰν ἄλλοτε τοῦ ἐδόθη
σαν ἢ τοῦ δοθῶσιν. Ἐάν ὅμως το-
λήσῃ νὰ ἀνακατωθῇ καὶ ἐνεκα του-
του φέρεται τὸ χωριὸν εἰς κόμματα
καὶ κάμῃ ἔξοδα δι' αὐτὰ, οἱ μόνον
νὰ χάνῃ τὸν μισθὸν του καὶ τὰ ἔ-
ξοδα αὐτῶν, ἀλλὰ νὰ διδῇ καὶ χί-
λια γρόσια εἰς τὴν Κάσαν.

Ἀρθρο 13ο. Ὑπόκειται ὁ ρηθεὶς
Βεκίλης Κύριος Λάμπρος Πόντικας
νὰ φυλάξῃ ἀπαρασάλευτον τὴν συμ-
φωνίαν μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
φωκίων μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
τοῦ χρόνου νὰ δώσῃ λεπτομερῆ λο-
γαριασμὸν τῶν πράξεων του. Πα-
ρερχομένων δὲ τοῦ χρόνου εἶναι ἀ-
κυρὸς κάθε ὑπόθεσις ὅπου τολμήσῃ
νὰ μεταχειρισθῇ.

Ἀρθρο 14ο. Ὑπόκειται ὁ ρηθεὶς
Βεκίλης Κύριος Λάμπρος Πόντικας
νὰ φυλάξῃ ἀπαρασάλευτον τὴν συμ-
φωνίαν μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
φωκίων μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
τοῦ χρόνου νὰ δώσῃ λεπτομερῆ λο-
γαριασμὸν τῶν πράξεων του. Πα-
ρερχομένων δὲ τοῦ χρόνου εἶναι ἀ-
κυρὸς κάθε ὑπόθεσις ὅπου τολμήσῃ
νὰ μεταχειρισθῇ.

Ἀρθρο 15ο. Ὑπόκειται ὁ ρηθεὶς
Βεκίλης Κύριος Λάμπρος Πόντικας
νὰ φυλάξῃ ἀπαρασάλευτον τὴν συμ-
φωνίαν μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
φωκίων μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
τοῦ χρόνου νὰ δώσῃ λεπτομερῆ λο-
γαριασμὸν τῶν πράξεων του. Πα-
ρερχομένων δὲ τοῦ χρόνου εἶναι ἀ-
κυρὸς κάθε ὑπόθεσις ὅπου τολμήσῃ
νὰ μεταχειρισθῇ.

Ἀρθρο 16ο. Ὑπόκειται ὁ ρηθεὶς
Βεκίλης Κύριος Λάμπρος Πόντικας
νὰ φυλάξῃ ἀπαρασάλευτον τὴν συμ-
φωνίαν μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
φωκίων μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
τοῦ χρόνου νὰ δώσῃ λεπτομερῆ λο-
γαριασμὸν τῶν πράξεων του. Πα-
ρερχομένων δὲ τοῦ χρόνου εἶναι ἀ-
κυρὸς κάθε ὑπόθεσις ὅπου τολμήσῃ
νὰ μεταχειρισθῇ.

Ἀρθρο 17ο. Ὑπόκειται ὁ ρηθεὶς
Βεκίλης Κύριος Λάμπρος Πόντικας
νὰ φυλάξῃ ἀπαρασάλευτον τὴν συμ-
φωνίαν μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
φωκίων μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
τοῦ χρόνου νὰ δώσῃ λεπτομερῆ λο-
γαριασμὸν τῶν πράξεων του. Πα-
ρερχομένων δὲ τοῦ χρόνου εἶναι ἀ-
κυρὸς κάθε ὑπόθεσις ὅπου τολμήσῃ
νὰ μεταχειρισθῇ.

Ἀρθρο 18ο. Ὑπόκειται ὁ ρηθεὶς
Βεκίλης Κύριος Λάμπρος Πόντικας
νὰ φυλάξῃ ἀπαρασάλευτον τὴν συμ-
φωνίαν μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
φωκίων μας ταύτην καὶ εἰς τὸ τέλος
τοῦ χρόνου νὰ δώσῃ λεπτομερῆ λο-
γαριασμὸν τῶν πράξεων του. Πα-
ρερχομένων δὲ τοῦ χρόνου εἶναι ἀ-
κυρὸς κάθε ὑπόθεσις ὅπου τολμήσῃ
νὰ μεταχειρισθῇ.

Ἀρθρο 19ο. Ὑπόκειται ὁ ρηθεὶς
Βεκίλης Κύριος Λάμπρος Πόντικας
νὰ φυλάξῃ ἀπαρασάλευτον τὴν συμ-
φωνίαν μας ταύτην καὶ ε

ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ:
«Ζ α γ ο ρ μ» Δοκίμιο ἀνθρωπο-
γεωγραφίας Γιάννινα 1982. Σελ. 80

Εἶναι, νομίζω, περὶ τὸ νὰ θελήσει κανένας νὰ παρουσιάσει τὸ συμπαι-
τρίωμά μας, ἀπὸ τὴ Βίτσα κ. ἰ. Νι-
κολαΐδης καὶ τὴν πνευματικὴν του
δραστηριότητα στὸ Ἡπειρωτικὸ ἀ-
ναγνωστικὸ κοινὸ καὶ ἰδιαίτερα
στοὺς Ζαγορίσιους πνευματικούς
κύκλους. Πολὺ γνωστός ὁ κ. Νικο-
λαΐδης γιὰ τὸ σπουδαῖο διδακτικὸ
του ἔργο καὶ τὴν διοικητικὴν του ἰ-
κανότητα σὲ ἀνώτερες ἐκπαιδευτι-
κὲς θέσεις, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ σημαντι-
κὸ του ὡς καὶ τὴν συγγραφικὴν ἐργα-
σίαν. Ἀνῆκε στοὺς φωτισμένους ἐκπαι-
δευτικούς, ποὺ πέρα ἀπὸ τὸ κύριο
διδακτικὸν του ἔργο, ἔχει καταγίνει
μὲ ἀξιοθαύμαστο πατριωτικὸν μερά-
κι καὶ μεγάλη εὐσυνείδηση στὴν ἐ-
ρευνα καὶ μελέτη τῶν προβλημάτων,
ποὺ ἐνδιαφέρουν τὸ ἰδιότερον χωριὸ
του τὴ Βίτσα, ἀλλὰ καὶ γενικώτερα
τὸ Ζαγόριον καὶ τὸν Ἡπειρωτικὸν
μας χώρο. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸν καὶ
θέμα ποὺ σχετίζεται μὲ τὴν ιστορι-
κὴ ὑπόστασιν καὶ τὴν προκοπὴ τοῦ
Ζαγορίου μᾶς εἶναι πολὺ οἰκίον στὸν
κ. Νικολαΐδην περισσότερο ἀπὸ
κάθε ἄλλο Ζαγορίσιον συγγραφέα.
Ἡ ἐρευνα γύρω ἀπὸ τὰ προβλήμα-
τα τοῦ Ζαγορίου καὶ ἡ μελέτη τους
ἔχει ἀπὸ χρόνια καταστῆναι ἔργο
ζωῆς γιὰ τὸν κ. Νικολαΐδην.

Τὸ τελευταῖον τοῦ βιβλίου μὲ τὸ
γενικὸν τίτλον: «Ζαγόρι» καὶ τὸν ὑπο-
τίτλον: «Ὁ περὶ τὸν κῆρον τῆς καλλι-
γόνου Ἡπείρου» ἀποτελεῖ ἓνα θαυ-
μάσιον δοκίμιον ἀνθρωπογεωγραφίας,
μέσα στίς σελίδες τοῦ ὁποίου κα-
θερκεῖται πολὺ πετυχημένα ὁ Ζα-
γορίσιος χώρος καὶ οἱ ἀνθρωποί
του ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἐποχὴ μέχρι
σήμερον. Μέσα σὲ 10 ἄριστα κεφά-
λαια ἀπὸ 8—10 σελίδες τὸ καθένα
παραθετοῦνται μὲ ζήλητον ἀλληλου-
χίαν καὶ λογικὴν σειρά ὅλα τὰ πρὸ
κρίσιμα ἱστορικὰ γεγονότα καὶ περιστά-
τικα, ποὺ μᾶς ἐνημερώνουν ὁλοζών-
τανα γιὰ τὴν ὑπόστασιν καὶ ιστορι-
κὴ σταδιοδρομίαν τῆς περιοχῆς καὶ
τῶν κατοίκων τῆς.

Ἀρχικὰ παρέχει πολὺ πλούσιον
στοιχεῖον, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐνημερώνε-
ται ὁ ἀναγνώστης γιὰ τὴν χωροτα-
ξικὴν ὑπόστασιν, καθὼς καὶ τὰ ποι-
κίλα ἐξέδικα γινώσματα τοῦ Ζαγο-
ρίου σὺν χώρῳ γιὰ νὰ δεχθεῖ τὴν
διαφορετικὴν μορφὴν τῆς κοινωνικῆς καὶ
ἐπαγγελματικῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων
του ἀπὸ τοὺς ἀρχαιότατους ἀκόμη
χρόνους. Πολὺ ἐνημερωτικὰ πρέπει
νὰ θεωροῦνται τὰ στοιχεῖα ποὺ πα-
ρέχονται κατὰ τὴν ἀποκρίσιν τῶν
κατοίκων τῆς.

Ἄρχεια παρέχει πολὺ πλούσιον
στοιχεῖον, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐνημερώνε-
ται ὁ ἀναγνώστης γιὰ τὴν χωροτα-
ξικὴν ὑπόστασιν, καθὼς καὶ τὰ ποι-
κίλα ἐξέδικα γινώσματα τοῦ Ζαγο-
ρίου σὺν χώρῳ γιὰ νὰ δεχθεῖ τὴν
διαφορετικὴν μορφὴν τῆς κοινωνικῆς καὶ
ἐπαγγελματικῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων
του ἀπὸ τοὺς ἀρχαιότατους ἀκόμη
χρόνους. Πολὺ ἐνημερωτικὰ πρέπει
νὰ θεωροῦνται τὰ στοιχεῖα ποὺ πα-
ρέχονται κατὰ τὴν ἀποκρίσιν τῶν
κατοίκων τῆς.

ΚΩΣΤΑΣ ΒΑΡΖΩΚΑ: «Ζαγόριον Δη-
μοτικὸν Τραγούδιον». Γιάννινα 1982.
Σελ. 80. «Ἐκδόσεις «Τὸ Ζαγόρι μᾶς».

Ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα «Τὸ Ζαγόρι
μᾶς» ποὺ ἐκδίδεται στὰ Γιάννινα ἐ-
δῶ καὶ περισσότερο ἀπὸ τέσσερα
χρόνια, εἶδε τὸ φῶς τῆς δημοσιότη-
τας τὸ μὲ τὸν παραπάνω τίτλον βι-
βλίον τοῦ κ. Κώστα Βαρζώκα. Ἡ ἐρ-
γασία αὕτη πρέπει νὰ θεωρηθεῖ πο-
λὺ σπουδαία. Ἀνῆκε στὴν προσπά-
θειαν ποὺ πρέπει ὅλοι μᾶς νὰ κατα-
βάλλωμεν γιὰ τὴν διάσωση τῶν στοι-
χείων τῆς παραδοσιακῆς μας κληρο-
νομίας, ποὺ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ κα-
θημερινὰ ξεθωριάζουν καὶ ἐξαφανί-
ζονται.

Ἦταν ἀπὸ μὴν ὁλοκληρωμένην
καταπονητικὴν ἐργασίαν τοῦ κ. Κίμων
Κυριαζή ποῦναι κ' ὁ ὑπεύθυνος
στὴν ἐκδόσιν καὶ τὴν διαχείρισιν τῆς
ἐφημερίδας «Τὸ Ζαγόρι μᾶς» ἀκο-
λουθοῦν τὰ «προλεγόμενα» γραμμέ-
να μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἀπὸ τὴν ἐκ-
κεκτικὴν Ζαγορίσιαν δασκάλαν ποὺ ἐπι-
λήθηκε τὴν ἐργασίαν τῆς ἐκτύπωσης
τοῦ ὠραίου αὐτοῦ βιβλίου κ. Ἄν-
δρος Βαρζώκα - Ντιναλέξη.

Ὁ κ. Κώστας Βαρζώκας ἔχει κατα-
γίνει ἀπὸ χρόνια πᾶν τὴν ἐρευνα καὶ
τὴν μελέτη τῶν ἱστορικῶν καὶ
λαογραφικῶν στοιχείων τῆς περιο-
χῆς τοῦ Ζαγορίου καὶ εἶναι πανθο-
μολογούμενον πῶς μὲ τὴν ὥς τώρα
ἐργασίαν τοῦ ἔχει συμβάλει σημά-
τικα στὴ διαλεύκανσιν πολλῶν ἱστο-
ρικῶν στοιχείων τῆς περιοχῆς τοῦ
Ζαγορίου. Μὲ χαρὰ μᾶς πρέπει νὰ
ἐπισημανθεῖ τὸ γεγονός πῶς τὴν
προσπάθειαν τοῦ κ. Βαρζώκα ἐπι-
λήθηκε, ὅπως σημειώθηκε πρὸ πάν-
των, γιὰ νὰ ἰδεῖ τὸ φῶς τῆς δημοσιότη-
τας τὸ ἄριστον αὐτὸ βιβλίον ἀπὸ κα-
θεπὴν ἡ κόρη τοῦ συγγραφέα κ.
Ἄννα Βαρζώκα - Ντιναλέξη. Ἀπο-
δεικτὴ καὶ χοροποιοῦ ἔγγυθον πῶς ἡ
φωτισμένη αὕτη συνάδελφος γλῆ-
γορα θὰ πάρει ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς
τὴν ἀκατάληκτὴν τῆς ἐρευνας καὶ τῆς με-
λέτης τῶν ζητημάτων τοῦ τόπου
μας καὶ θὰ τὰ προωθήσῃ ἀποτελε-
σματικὰ γιὰ τὸ καλὸ καὶ τὴν προκο-
πὴν τῆς περιοχῆς μας. Γιὰ τὸ λόγο
αὐτὸ ἀπευθύνονται κ' ἀπὸ αὐτὴ ἐ-
δῶ τὴν θέσιν τὰ θερμότερα συγχα-
ρητήρια τόσο στὸν κ. Βαρζώκα,
τὸν πατέρα, γιὰ τὴν συλλογὴ τῆς ὕ-
λης τοῦ βιβλίου, ὅσο καὶ στὴν κ.
Ἄννα, τὴν θυγατέρα. Ἀποδεικνύεται
ἀπὸ τὸ βιβλίον αὐτὸ πῶς καὶ οἱ δύο
τῶν ἀνῆκουν στὰ ἀτομὰ ἐκεῖνα τῆς
δασκαλικῆς οἰκογενείας, ποὺ ἔχουν
σωστῇ ἐπίγνωσιν τῆς δασκαλικῆς
τοῦς ἀποστολῆς καὶ τοῦ πατριωτι-
κοῦ χρέους πρὸς τὸ γενέθλιον τόπον
τους.

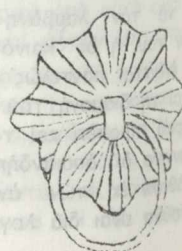
Τὰ τραγούδια ποὺ ἀποτελοῦν αὐ-
τὴ τὴν συλλογὴν κατατάσσονται ἀνα-
λυτικὰ καὶ πολὺ πετυχημένα σὲς
παρακάτω ἐξ κατηγορίας: Σὲ παιδικὰ
(νῆανουρίσματα, χελιδονίσματα, καὶ
σὲ ταχταρίσματα). Ἀκολουθοῦν τὰ
γιορταστικά, ἢ τῆς ἀπακρίας, τὰ
Χριστουγεννιάτικα, τὰ Πρωτοχρονι-
κά καὶ τῶν Φώτων. Ἐπειτα πα-
ραθετοῦν 14 ἱστορικὰ καὶ κλέθη-
κα τραγούδια, 9 τῆς ξενιτιάς ἀπὸ
τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἔρωτος κα-
θὼς καὶ διάφορα ἄλλα ποικίλα καὶ
τελειώνει ἡ συλλογὴ μὲ τὴν παρα-
θεσὴν μερικῶν μοιρολογίων. Τὸ γλῶ-
σσον αὐτὸ ἀκολουθεῖ τὸ τέλος βο-
θαί πολλὴν στὴν κατανοήσιν ἀκρι-
βῶς τῶν ἀνογράφων καὶ τὰ τρα-
γούδια καὶ ἀνήκουν στὸ Ζαγορίσιον
γλωσσικὸν ἴδιον. Οἱ σχετικὲς ση-
μειώσεις ποὺ ἔχουν γραφεῖν στὰ πε-
ρὶ ἀπὸ πολλὰ τραγούδια μὲ ἱστο-
ρικὴν σημασίαν, καθὼς καὶ οἱ σχε-
τικὲς ἐνδείξεις γιὰ τὸ ποῦ καὶ ἀπὸ
χορεύονται καὶ ποῦ δὲ χορεύονται,
δηλαδὴ εἶναι καθιστὰ ἡ τῆς με-
θας, φανεροῦν τὴν ἐννοήσιν τῶν
ἐργασίαν τοῦ συγγραφέα, ἀλλὰ καὶ
καταπονετικὴν ἀποτέλεσμα τὸν
ἀναγνώστην γιὰ νὰ ἐκτιμῇ τὴν ὁ-
ξίαν ποὺ ἔχει ἡ ὅλη αὕτη ἐργασία.

Βέβαιον, τὸ θέμα αὐτὸ, δηλαδὴ
τῆς συλλογῆς τῶν Δημοτικῶν Τρα-
γουδιῶν τοῦ Ζαγορίου, ἡ μελέτη
γύρω ἀπὸ τὴν προέλευσιν τους καὶ
τὴν δημιουργίαν τους, ὁ μουσικὸς το-
πος ποὺ τὰ χαρακτηρίζει, οἱ διαφο-
ρες παραλλαγές τους, μὲ τὴν ὁποίαν
παρουσιάζονται αὐτὰ σὲ τὴν ὥς τώρα
συλλογὴν Δημοτικῶν τραγουδιῶν,
εἶναι πάρα πολὺ σημαντικὰ καὶ πολ-
λὺ σπουδαῖον, ἀσφαλῶς τὰ δὲ ἔχουν
γίνει ἀπὸ χρόνια πᾶν τὴν ἐρευνα καὶ
τὴν μελέτη τῶν ἱστορικῶν καὶ
λαογραφικῶν στοιχείων τῆς περιο-
χῆς τοῦ Ζαγορίου καὶ εἶναι πανθο-
μολογούμενον πῶς μὲ τὴν ὥς τώρα
ἐργασίαν τοῦ ἔχει συμβάλει σημά-
τικα στὴ διαλεύκανσιν πολλῶν ἱστο-
ρικῶν στοιχείων τῆς περιοχῆς τοῦ
Ζαγορίου. Μὲ χαρὰ μᾶς πρέπει νὰ
ἐπισημανθεῖ τὸ γεγονός πῶς τὴν
προσπάθειαν τοῦ κ. Βαρζώκα ἐπι-
λήθηκε, ὅπως σημειώθηκε πρὸ πάν-
των, γιὰ νὰ ἰδεῖ τὸ φῶς τῆς δημοσιότη-
τας τὸ ἄριστον αὐτὸ βιβλίον ἀπὸ κα-
θεπὴν ἡ κόρη τοῦ συγγραφέα κ.
Ἄννα Βαρζώκα - Ντιναλέξη. Ἀπο-
δεικτὴ καὶ χοροποιοῦ ἔγγυθον πῶς ἡ
φωτισμένη αὕτη συνάδελφος γλῆ-
γορα θὰ πάρει ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς
τὴν ἀκατάληκτὴν τῆς ἐρευνας καὶ τῆς με-
λέτης τῶν ζητημάτων τοῦ τόπου
μας καὶ θὰ τὰ προωθήσῃ ἀποτελε-
σματικὰ γιὰ τὸ καλὸ καὶ τὴν προκο-
πὴν τῆς περιοχῆς μας. Γιὰ τὸ λόγο
αὐτὸ ἀπευθύνονται κ' ἀπὸ αὐτὴ ἐ-
δῶ τὴν θέσιν τὰ θερμότερα συγχα-
ρητήρια τόσο στὸν κ. Βαρζώκα,
τὸν πατέρα, γιὰ τὴν συλλογὴ τῆς ὕ-
λης τοῦ βιβλίου, ὅσο καὶ στὴν κ.
Ἄννα, τὴν θυγατέρα. Ἀποδεικνύεται
ἀπὸ τὸ βιβλίον αὐτὸ πῶς καὶ οἱ δύο
τῶν ἀνῆκουν στὰ ἀτομὰ ἐκεῖνα τῆς
δασκαλικῆς οἰκογενείας, ποὺ ἔχουν
σωστῇ ἐπίγνωσιν τῆς δασκαλικῆς
τοῦς ἀποστολῆς καὶ τοῦ πατριωτι-
κοῦ χρέους πρὸς τὸ γενέθλιον τόπον
τους.

Ὁ κ. Κώστας Βαρζώκας ἔχει κατα-
γίνει ἀπὸ χρόνια πᾶν τὴν ἐρευνα καὶ
τὴν μελέτη τῶν ἱστορικῶν καὶ
λαογραφικῶν στοιχείων τῆς περιο-
χῆς τοῦ Ζαγορίου καὶ εἶναι πανθο-
μολογούμενον πῶς μὲ τὴν ὥς τώρα
ἐργασίαν τοῦ ἔχει συμβάλει σημά-
τικα στὴ διαλεύκανσιν πολλῶν ἱστο-
ρικῶν στοιχείων τῆς περιοχῆς τοῦ
Ζαγορίου. Μὲ χαρὰ μᾶς πρέπει νὰ
ἐπισημανθεῖ τὸ γεγονός πῶς τὴν
προσπάθειαν τοῦ κ. Βαρζώκα ἐπι-
λήθηκε, ὅπως σημειώθηκε πρὸ πάν-
των, γιὰ νὰ ἰδεῖ τὸ φῶς τῆς δημοσιότη-
τας τὸ ἄριστον αὐτὸ βιβλίον ἀπὸ κα-
θεπὴν ἡ κόρη τοῦ συγγραφέα κ.
Ἄννα Βαρζώκα - Ντιναλέξη. Ἀπο-
δεικτὴ καὶ χοροποιοῦ ἔγγυθον πῶς ἡ
φωτισμένη αὕτη συνάδελφος γλῆ-
γορα θὰ πάρει ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς
τὴν ἀκατάληκτὴν τῆς ἐρευνας καὶ τῆς με-
λέτης τῶν ζητημάτων τοῦ τόπου
μας καὶ θὰ τὰ προωθήσῃ ἀποτελε-
σματικὰ γιὰ τὸ καλὸ καὶ τὴν προκο-
πὴν τῆς περιοχῆς μας. Γιὰ τὸ λόγο
αὐτὸ ἀπευθύνονται κ' ἀπὸ αὐτὴ ἐ-
δῶ τὴν θέσιν τὰ θερμότερα συγχα-
ρητήρια τόσο στὸν κ. Βαρζώκα,
τὸν πατέρα, γιὰ τὴν συλλογὴ τῆς ὕ-
λης τοῦ βιβλίου, ὅσο καὶ στὴν κ.
Ἄννα, τὴν θυγατέρα. Ἀποδεικνύεται
ἀπὸ τὸ βιβλίον αὐτὸ πῶς καὶ οἱ δύο
τῶν ἀνῆκουν στὰ ἀτομὰ ἐκεῖνα τῆς
δασκαλικῆς οἰκογενείας, ποὺ ἔχουν
σωστῇ ἐπίγνωσιν τῆς δασκαλικῆς
τοῦς ἀποστολῆς καὶ τοῦ πατριωτι-
κοῦ χρέους πρὸς τὸ γενέθλιον τόπον
τους.

Θὰ ἦταν παραλήψεις νὰ μὴ σημει-
ωθεῖ πῶς πρέπει νὰ δοθεῖ καὶ κάποιο
στοιχεῖον πατριωτικῆς ἐπιστολῆς καὶ
ἐφημερίδας «Τὸ Ζαγόρι μᾶς» γιὰ τὴν
ἐκδόσιν τῶν βιβλίων, ἐξαι-
ρετικὰ κατὰ τρόπο θαυμάσιον τὴν δι-
ασπολὴν πολλῶν ἱστορικῶν καὶ λαο-
γραφικῶν στοιχείων, ποὺ καθημε-
ρινὰ τείνουν νὰ ἐξαφανιστοῦν καὶ
ποὺ ἐθνικὴ ἀνάγκη ἐπιβάλλει νὰ τὰ
συγκεντρώσουμε καὶ νὰ τὰ διατη-
ροῦμε.

Κ.Π.Α.

ΤΟ ΗΡΩ

Νεώτερα γιὰ τὸ ἥρω τῆς
Ζαγορίσιαν Γυναικῆς τοῦ
1940.

Πέρασε ἓνας χρόνος ποὺ
ζητήσαμε —σὺμφωνᾶ με τὸ
Νῆμα— τὴν τοπικὴν ἐκδόσιν ἁ-
δίας γιὰ νὰ νομιμοποιηθεῖ
ἡ ἑπιτροπὴ Ἑράνου καὶ δι-
σταχῶς ἀκόμη δὲν κατόρθω-
σαν οἱ ἀρμόδιες Ὑπηρεσίες
τῶν Ὑπουργείων Κοιν. Ὑπη-
ρεσιῶν καὶ Πολιτισμοῦ νὰ
ἐκδόσιν τὴν σχετικὴν ἀπό-
φασιν γιὰ τὴν συγκροτήθη-
σιν ἡ ἀρμόδια ἑπιτροπὴ ὁ-
πως δικαιολογήθηκα.

Χαρὶς τὴν ἀδελφὴν δὲν εἶναι
δυνατὸ νὰ ἀρξίσαι ἐπίσημα
ἡ διαδικασία αἰτῆς τὴν πρᾶ-
γματοποίηση τοῦ σκοποῦ καὶ
ἰδιαίτερα στὸν οἰκονομικὸ
τομέα.

Παρά τὰύτα, μὲ τὴ βοήθειαν
τῶν Ζαγορίσιων ἀρχιτεκτό-
νων: κ. Γεωργίου Πούλιου
ἀπὸ τὸ Σκαμνέλι, τοῦ κ. Γε-
ωργίου Παρλαπά ἀπὸ τὴ
Λεπτοκαριά καὶ τοῦ κ. Μιχ.
Ἀράπογλου, ἐπιστημονικοῦ
διευθυντῆ τοῦ Κ.Ε. Ζαγορί-
ου προχωρεῖ ἡ προεργασία
τῆς προμελέτης ὥστε νὰ μὴ
χαθεῖ χρόνος.

Πρέπει νὰ ἀναφέρουμε καὶ
τὴ θερμὴ συνδρομὴ τῶν συ-
μπαιτριῶν μηχανικῶν κ.
Ἀθ. Καραβίδα καὶ Ἀρ-
τουμένη καὶ ἰδιαίτερα τῶν
κ. Φρίξου Τσολάκη καὶ Λά-
κη Ζαρκάδα ἀπὸ τοὺς Ἀ-
τοῦ κ. Κώστα Βαρζώκα μὲ τὸν τί-
τλον «ΖΑΓΟΡΙΣΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑ-
ΓΟΥΔΙΑ» μὲ τὴν τόσο πετυχη-
τικὴν ἐπιμέλειαν τῆς κ. Ἄννας Βαρζώκα-
Ντιναλέξη, πρέπει νὰ χοροποιοῦν
ὑπέροχον. Ἀποτελεῖ αὐτὸ κομμὶ
λύχνου μοῦθου καὶ ὑπέροχον πα-
τριωτισμοῦ. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ καὶ
πρέπει νὰ χαίρεται τὸ βιβλίον αὐ-
τὸ σὺν πολὺμῳ στὸ εἶδος τοῦ καὶ
μοναδικὸ λαογραφικὸ ἀπόκτημα.

Ἦταν ἀπὸ μὴν ὁλοκληρωμένην
καταπονητικὴν ἐργασίαν τοῦ κ. Κίμων
Κυριαζή ποῦναι κ' ὁ ὑπεύθυνος
στὴν ἐκδόσιν καὶ τὴν διαχείρισιν τῆς
ἐφημερίδας «Τὸ Ζαγόρι μᾶς» ἀκο-
λουθοῦν τὰ «προλεγόμενα» γραμμέ-
να μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἀπὸ τὴν ἐκ-
κεκτικὴν Ζαγορίσιαν δασκάλαν ποὺ ἐπι-
λήθηκε τὴν ἐργασίαν τῆς ἐκτύπωσης
τοῦ ὠραίου αὐτοῦ βιβλίου κ. Ἄν-
δρος Βαρζώκα - Ντιναλέξη.

Ὁ κ. Κώστας Βαρζώκας ἔχει κατα-
γίνει ἀπὸ χρόνια πᾶν τὴν ἐρευνα καὶ
τὴν μελέτη τῶν ἱστορικῶν καὶ
λαογραφικῶν στοιχείων τῆς περιο-
χῆς τοῦ Ζαγορίου καὶ εἶναι πανθο-
μολογούμενον πῶς μὲ τὴν ὥς τώρα
ἐργασίαν τοῦ ἔχει συμβάλει σημά-
τικα στὴ διαλεύκανσιν πολλῶν ἱστο-
ρικῶν στοιχείων τῆς περιοχῆς τοῦ
Ζαγορίου. Μὲ χαρὰ μᾶς πρέπει νὰ
ἐπισημανθεῖ τὸ γεγονός πῶς τὴν
προσπάθειαν τοῦ κ. Βαρζώκα ἐπι-
λήθηκε, ὅπως σημειώθηκε πρὸ πάν-
των, γιὰ νὰ ἰδεῖ τὸ φῶς τῆς δημοσιότη-
τας τὸ ἄριστον αὐτὸ βιβλίον ἀπὸ κα-
θεπὴν ἡ κόρη τοῦ συγγραφέα κ.
Ἄννα Βαρζώκα - Ντιναλέξη. Ἀπο-
δεικτὴ καὶ χοροποιοῦ ἔγγυθον πῶς ἡ
φωτισμένη αὕτη συνάδελφος γλῆ-
γορα θὰ πάρει ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς
τὴν ἀκατάληκτὴν τῆς ἐρευνας καὶ τῆς με-
λέτης τῶν ζητημάτων τοῦ τόπου
μας καὶ θὰ τὰ προωθήσῃ ἀποτελε-
σματικὰ γιὰ τὸ καλὸ καὶ τὴν προκο-
πὴν τῆς περιοχῆς μας. Γιὰ τὸ λόγο
αὐτὸ ἀπευθύνονται κ' ἀπὸ αὐτὴ ἐ-
δῶ τὴν θέσιν τὰ θερμότερα συγχα-
ρητήρια τόσο στὸν κ. Βαρζώκα,
τὸν πατέρα, γιὰ τὴν συλλογὴ τῆς ὕ-
λης τοῦ βιβλίου, ὅσο καὶ στὴν κ.
Ἄννα, τὴν θυγατέρα. Ἀποδεικνύεται
ἀπὸ τὸ βιβλίον αὐτὸ πῶς καὶ οἱ δύο
τῶν ἀνῆκουν στὰ ἀτομὰ ἐκεῖνα τῆς
δασκαλικῆς οἰκογενείας, ποὺ ἔχουν
σωστῇ ἐπίγνωσιν τῆς δασκαλικῆς
τοῦς ἀποστολῆς καὶ τοῦ πατριωτι-
κοῦ χρέους πρὸς τὸ γενέθλιον τόπον
τους.

Ἦταν ἀπὸ μὴν ὁλοκληρωμένην
καταπονητικὴν ἐργασίαν τοῦ κ. Κίμων
Κυριαζή ποῦναι κ' ὁ ὑπεύθυνος
στὴν ἐκδόσιν καὶ τὴν διαχείρισιν τῆς
ἐφημερίδας «Τὸ Ζαγόρι μᾶς» ἀκο-
λουθοῦν τὰ «προλεγόμενα» γραμμέ-
να μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἀπὸ τὴν ἐκ-
κεκτικὴν Ζαγορίσιαν δασκάλαν ποὺ ἐπι-
λήθηκε τὴν ἐργασίαν τῆς ἐκτύπωσης
τοῦ ὠραίου αὐτοῦ βιβλίου κ. Ἄν-
δρος Βαρζώκα - Ντιναλέξη. Ἀπο-
δεικτὴ καὶ χοροποιοῦ ἔγγυθον πῶς ἡ
φωτισμένη αὕτη συνάδελφος γλῆ-
γορα θὰ πάρει ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς
τὴν ἀκατάληκτὴν τῆς ἐρευνας καὶ τῆς με-
λέτης τῶν ζητημάτων τοῦ τόπου
μας καὶ θὰ τὰ προωθήσῃ ἀποτελε-
σματικὰ γιὰ τὸ καλὸ καὶ τὴν προκο-
πὴν τῆς περιοχῆς μας. Γιὰ τὸ λόγο
αὐτὸ ἀπευθύνονται κ' ἀπὸ αὐτὴ ἐ-
δῶ τὴν θέσιν τὰ θερμότερα συγχα-
ρητήρια τόσο στὸν κ. Βαρζώκα,
τὸν πατέρα, γιὰ τὴν συλλογὴ τῆς ὕ-
λης τοῦ βιβλίου, ὅσο καὶ στὴν κ.
Ἄννα, τὴν θυγατέρα. Ἀποδεικνύεται
ἀπὸ τὸ βιβλίον αὐτὸ πῶς καὶ οἱ δύο
τῶν ἀνῆκουν στὰ ἀτομὰ ἐκεῖνα τῆς
δασκαλικῆς οἰκογενείας, ποὺ ἔχουν
σωστῇ ἐπίγνωσιν τῆς δασκαλικῆς
τοῦς ἀποστολῆς καὶ τοῦ πατριωτι-
κοῦ χρέους πρὸς τὸ γενέθλιον τόπον
τους.

Θὰ ἦταν παραλήψεις νὰ μὴ σημει-
ωθεῖ πῶς πρέπει νὰ δοθεῖ καὶ κάποιο
στοιχεῖον πατριωτικῆς ἐπιστολῆς καὶ
ἐφημερίδας «Τὸ Ζαγόρι μᾶς» γιὰ τὴν
ἐκδόσιν τῶν βιβλίων, ἐξαι-
ρετικὰ κατὰ τρόπο θαυμάσιον τὴν δι-
ασπολὴν πολλῶν ἱστορικῶν καὶ λαο-
γραφικῶν στοιχείων, ποὺ καθημε-
ρινὰ τείνουν νὰ ἐξαφανιστοῦν καὶ
ποὺ ἐθνικὴ ἀνάγκη ἐπιβάλλει νὰ τὰ
συγκεντρώσουμε καὶ νὰ τὰ διατη-
ροῦμε.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Κύριε Διευθυντᾶ,
Ἀνταποκρινόμενος εἰς τὴν ἐκκλη-
σὴν περὶ ὑποβολῆς προτάσεων
καὶ γνωμῶν σχετικὰ μὲ ἀναπτυξιακὰ
θέματα τοῦ Ζαγορίου μᾶς προτείνω
τὰ παρακάτω:
- 1) Τὴν ἰδρυση ξυλουργικοῦ ἐργο-
στασίου εἰς Γυφτόκαμπον, παρὰ
Συνεταιριστικῆς ὁργάνωσης εἰς
τὴν ὁποία μέλη νὰ εἶναι οἱ Δα-
σικοί Συνεταιρισμοὶ τῶν γύρων
Κοινοτήτων.
 - 2) Τὴν ἀνέγερσιν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν,
παρὰ τοῦ Ε.Ο.Τ. ἡ ἰδιωτικὴ
φορῶς μίας ξενοδοχειακῆς μο-
νάδας μὲ ἀνάλογο ἐπιπλοῦς.
 - 3) Τὴν ἐπέκτασιν τῆς ὁδικῆς ὁρμη-
ρίας Γρεβενῶν - Βωβοῦσης - Λα-
τῆς - Ἰωαννίνων.
 - 4) Τὴν ἀνέγερσιν χιονοδρομικοῦ κέν-
τρου σὲ κατάλληλῳ βουνόπλα-
γίᾳ τῆς Τύμφης, καὶ.
 - 5) Θὰ μπορούσα ἀκόμη νὰ θίξω καὶ
τὸ περιβάλλον φράγμα ἐπὶ τοῦ
ποταμοῦ Ἀώου, τὸ ὁποῖον ἔργο
θὰ εἴχε ὡς συνέπεια τὴν βελτίω-
σιν τοῦ ὁδικοῦ δικτύου τῆς πε-
ριοχῆς.

Μετὰ τιμῆς
ΣΤΕΦ. ΠΕΛΕΚΟΥΔΑΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ

Στὸ νέο Διοικ. Συμβούλιον τοῦ
«Συνδέσμου ἩΠΕΙΡΩΤΩΝ» μετέχουν
καὶ οἱ παρακάτω Ζαγορίσιοι: α) Πρό-
εδρος Ἰωάννης Πανταζῆς, ἀνῶτα-
τος ἀξιωματικὸς ἐ.ἀ. ἀπὸ τὸ Μονο-
δένδρι. β) Ταμίας, Πέτρος Δούβλης,
πρόϊστατος ΕΛΤΑ Ζωγράφου ἀ-
πὸ τὰ Ἄνω Πεδινά.

● Στὸ νέο Διοικ. Συμβούλιον τῆς
«ΕΝΩΣΕΩΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΡΙΖΑΡΕΙ-
ΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ»
(ΕΑΡΕΣ) Ἀθηνῶν μετέχουν καὶ οἱ
παρακάτω Ζαγορίσιοι: α) Ἰωάννης
Πανταζῆς ἀνῶτατος Ἀξ. ὡς Ε.Α. ὡς
Γενικὸς Γραμματέας, β) Πέτρος Βού-
δας Συν.χος Ἀνώτατος Διοικ. Ὑ-
πὸ ἀλλοτρίαν ἀπὸ τὸν Ἐλαφότοπον καὶ
γ) Σταύρος Σικελιώτης Διευθυντῆς
Τραπεζῆς ἀπὸ τὴν Ἀρίστη.

πως συνήθιζαν νὰ τὸν προσφωνοῦν
οἱ παλαιότεροι— δὲν εἶναι εὐκόλο
νὰ σκιαγραφηθῇ κανεῖς. Καὶ τοῦτο
γιὰ τὸ ὁμολογούμενός ὁ παπᾶς τοῦ
Παπῆκου δὲν ἦταν ἓνας κοιν

Σκέψεις για την ανάπτυξη του Ζαγορίου

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 1η ΣΕΛ.

Συμπερασματικά, μπορεί να υποστηριχτεί ότι πρόκειται για «αλλάξιμο με μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξεως, δεδομένου ότι αντιπροσωπεύει το 50ο) του τοπικού εισοδήματος. Στην παρτίδα ανάπτυξη της κτηνοτροφίας συντελούν οι έκτακτοι βοσκότοποι. Ή βελτίωση τους σύμφωνα με το πρόγραμμα του Υπουργείου Γεωργίας θα αυξήσει την παραγωγή τελικών προϊόντων στην περιοχή στα πλαίσια άτοκων ή συνεταιρισμένων μονάδων και μπορεί να καταστήσει την τοπική κτηνοτροφία αποδοτική. Βελτίωση της κτηνοτροφίας αναμένεται και από την ανάπτυξη του τουρισμού ο οποίος θα δημιουργήσει μία πρόσθετη αγορά κτηνοτροφικών προϊόντων.

Οι ανάγκες ορεινών μεταφορών και της δασικής εκμεταλλεύσεως απαιτούν εκτροφή ημίονων, οι οποίοι με την ανάπτυξη του περιηγητικού τουρισμού θα αποδώσουν συμπληρωματικό εισόδημα, διατηρώντας συνάμα τόν παραδοσιακό χαρακτήρα της περιήγησης έναρμονισμένο προς την παράδοση του τόπου, όπου τα μεταφορικά αυτά μέσα ήταν και τα μοναδικά σε χρόνος που η αντιμετώπιση οδκού δικτύου καθιστούσε αδύνατη τη χρησιμοποίηση συγχρόνων συγκοινωνιακών μέσων.

Τέλος πρέπει να τονιστεί ότι στην βελτίωση του γεωργικού εισοδήματος είναι δυνατόν να συμβάλει και η έκτροφη γουνοφόρων ζώων. Ή μέχρι σήμερα επιτυχία του έκτροφείου βιζών στο Γρεβενίτι παρέειν ενδιαφέροντος ένδειξεις.

ΔΑΣΟΠΟΝΙΑ:

Τά δάση τής περιοχής Ζαγορίου συνιστούν σημαντική πηγή πλούτου. Με τά σημερινά όμως δεδομένα τεχνικής υποδομής και συνθηκών άκματελλεύσεως ή άπόδοσής τους είναι περιορισμένη όπως θά φανεί παρακάτω άπό τήν ανάλυση τών περιοριστικών παραγόντων.

Η επιφάνεια της ζώνης Ζαγορίου κατά ποσοστό 29οιο περίπου ή 296.000 στρέμματα αποτελείται από δάση που βρίσκονται κάτω από βασική εκμετάλλευση. Στο Ανατολικό Ζαγόρι 40οιο του ενεργού πληθυσμού ασχολείται με τη δασοπονία, ενώ στο Κεντρικό ή άπασχόληση ωθούν το 41οιο.

Η κυριότερη δυσχέρεια για την εκμετάλλευση των δασών έγκειται στη μεταφορά ξύλου. Το κύριο και το δευτερεύον οδικό δίκτυο είναι ανεπαρκές και χωρίς προσαρμογή στο Ήπειρωτικό κλίμα. Οι δασικές εργασίες γίνονται στη θερινή περίοδο ή δε μεταφορά πραγματοποιείται εκτός από ολίγες εξαιρέσεις, με ζώα γεγονός που έχει σαν αποτέλεσμα τών περιορισμό του μήκους των κορμητομαχίων και έτσι περιορίζονται οι χρήσεις για τις οποίες θα ήταν δυνατόν να χρησιμοποιηθεί το ξύλο.

πρέπει να τονιστεί ότι το οδικό δίκτυο και οι συγκοινωνίες είναι το πιά καθοριστικό έργο υποδομής για την εκμετάλλευση των δασών και την ανάπτυξη του τουρισμού με άμεσες επιπτώσεις στο σύνολο της περιοχής.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ:

Η ανάπτυξη του εσωτερικού τουρισμού που παρατηρήθηκε τα τελευταία χρόνια τοποθετεί την περιοχή Ζαγορίου στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Τα περιοριστικά αναπτυξιακά προγράμματα που με-

Χρησιμοποιώντας σήμερα έχουν εφαρμοστεί αφήσαν τον στο περσιβόριο τις όρενές περσιβόρι. Σήμερα έχουν όριμαίσι οι συνθήκες για μία όργανωμένη κρατική παρέμβαση στις όρενές έγκαταλελειμένες περιόχες με την ύπαγωγη όλου του χώρου σ' ένα πρόγραμμα ανάπτυξης με αναγνώριση της άξιας του περιβάλλοντος και της παραδόσεως.

Οι προϋποθέσεις του χώρου και η πολιτική βούληση για οργανωμένη ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή Ζαγορίου υπάρχουν. Τις συνθέτουν το φυσικό περιβάλλον και οι παραδοσιακοί οικισμοί που με την δημιουργία έστω και στοιχειωδών τουριστικών εξυπηρετήσεων θα καταστήσουν την περιοχή θέρετρο.

Ειδικότερα ο όρεινός όγκος της Τύμφης, η Χαράδρα του Βίκου, το Πάπιγκο και η Κοιλιάδα του Βοϊδομάτη, οι παραδοσιακοί οικισμοί στις Ν. και Α. πλαγιές της Τύμφης, ο Γυφτόκαμπος, το δάσος Βρυσχωρίου, η Κοιλιάδα του Άιλου και τὰ δάση στο Άνατολικό Ζαγόρι συνιστούν φυσικούς τουριστικούς πόρους μεγάλης αξίας, γιατί συνθέτουν μιά εικόνα στην όποια βρίσκεται σε αρμονία η φυσική διαμόρφωση με το παραδοσιακό στοίχειο αποτελώντας μιά φυσική και πνευματική έκφραση με τις διαφορετικές του μορφές συνθέτον ένα εύρύτερο πλέγμα τουριστικών παρατηρήσεων στο συνδυασμό με την γεννήσιμη του Ζαγορίου με τα τουριστικά κέντρα της Β.Δ. Ελλάδας, την ανάπτυξη των Ίωαννίνων σε περφορεμένο κέντρο και την κατασκευή της οδού Ίωαννίνων - Θεσσαλονίκης - Τουρκοκωνών συνόρων τοποθετών την περιοχή στο επίκεντρο του τουριστικού ενδιαφέροντος στην ευρύτερη περιοχή της Βορειοδυτικής Ελλάδας.

τική όαση μέσα σέ ένα εύρύτερο (έθνικό και διεθνή) χώρο, ό οποίος κυριαρχείται από τήν ραγδαία ανάπτυξη τής τεχνολογίας.

Η παραπέρα αξία της περιοχής ως πόλου τουριστικής έλξης θα εξαρτηθεί από την ίδρυση Έθνικου Δρυμού Βίκου που η σχετική μελέτη συντάχθηκε από την Ύπηρεσία Περιφερικής Αναπτυξης Ηπείρου και προβλέπει βελτίωση του κοινού ενδιαφέροντος.

Μετά τα σημερινά δεδομένα η προ-
οχή δεν προσφέρεται για ανάπτυξη
μεγάλων μεταποιητικών μονάδων
κόστη και σε κλάδους που διαθέ-
νουν πρώτες ύλες. Οι παράγοντες που
διαμορφώνουν την κατάσταση που
τή είναι η μέχρι σήμερα τακτική
συγκεντρώσεως των μεταποιητικών
μονάδων στα αστικά κέντρα, ο πε-
ριβαλλοντικός χαρακτήρας του χώρου,
η αποδυνάμωση του ενεργού πλη-
θυσμού, η έλλειψη συνδέσεων με άλ-
λα έμπορικά κέντρα, η έλλειψη κε-
φαλαιού και οργανώσεως, το αυξη-
μένο κόστος εγκαταστάσεως κ.λπ.

Έξαιρση ύψιστης για βιομηχανί-
ες επεξεργασίας ξύλου που η ίδρυ-
ση τους γίνεται άσχετα με την

Συμβολή στην ανάπτυξη του τουρισμού στην ευρύτερη περιοχή θα άπαιτείτο η αξιοποίηση των λουτρών Αμαράντου και Καβασιλών Κονίτσας που οι θεραπευτικές ιδιο-

Η ανάπτυξη της περιοχής πρέπει να επιδιωχθεί με την ισοδυναμία μεταξύ άλλων των πλουτοπαραγωγικών της δυνάμεων δηλαδή, βιοσφαιρικής, κτηνοτροφίας, τουρισμού συν συνόλου οικονομικών δραστηριοτήτων που άπασπασαν την οικονομική στήλη της οικονομίας.

Κρίσιμο θέμα για την ανάπτυξη

της περιοχής είναι το δημογραφικό πρόβλημα, το οποίο συνεχώς επιδεινώνεται, όπως θα φανεύει από ορισμένα ένδεικτικά στοιχεία που θα παραθέσουμε. Η περιοχή παρουσιάζει τη πιο φθίνουσα πληθυσμιακά με έντονα τα συμπτώματα της εγκαταλειψμένης. Συγκεκριμένα, ο δείκτης υπονόσους έχει ανέλθει σημαν- ρουσιάζουν στο κέντρο της περιοχής. Η ύπαρξη ήμισαικού κέντρου στην περιοχή θα απέτρεπε τη δημογραφική άποσταθεροποίηση και με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα και λειτουργιών υποβοηθητικών της αναπτύξεως θα εξυπηρετούσε την καθόλα ανάπτυξη της περιοχής.

Η περιοχή ήμαρσε και έπαιξε σημαντικό ρόλο στο παρελθόν. Γιά να επζηήσει και να αναπτυχθεί όλο μέτρο επιτρέπουν οι πλουτοπαγωγικές της δυνατόιεις χρειάζεται ένα καινοεργίο ρόλο μέσα στον ένθικο και τόν περιφερειακό χώρο. Τόν αυτό ρόλο θα τόν καθορίσουν προγράμματα πού δέν θα στηρίζονται σε κακέκτυπες απομνημύεις, αλλά δραστηριότητες πού θα λαμβάνουν υπόψη τις ιδιομορφίες τής περιοχής σε συνδυασμό με τις έπιθυμίες τών κατοίκων.

ή μορφή που πήρε η μετανάστευση. Στους χρόνους της άκμης, οι ταξιδιώτες διασχίζουν τις οικονομίες τους στην γενεαρά τους, στην οποία επιστρέφουν όταν σχηματίζαν περιουσίες διατηρώντας έτσι αληθινούς συναισθηματικούς δεσμούς και τη δομή της οικογένειας. Σήμερα οι γεννημένοι επιτυχώντασ συνθήκες μόνιμης άγκιστρασάσας (υπολογίζω σε 420ο) στὰ Γιάννα και τήν "Αθήνα, δέν επιστρέφουν, εκτός περιστάσιακά "ή γιά συναισθηματικούς λόγους. "Εξάλλου, ή μόνιμη άγκιστρασάσας τών νομάδων σε όρισμένους οικισμούς επέτεινε τήν δημογραφική άποσταθέρωπηση τής περιοχής.

Εξαστότο είναι με ποιά μέσα θα
συντελέσουμε στην δημογραφική
σταθεροποίηση της περιοχής και
προπαντός πώς θα ενθαρρύνουμε
την ανάπτυξη νέων ανθρώπων που
ναπτύξωας των όρεϊνών περιοχών
στό σύνολό τους. Έπιλιδει προβλή-
ματα περιστασιακά και μόνο σε πε-
ριορισμένη έκταση λόγω και των
μικρών πιστωτικών περιθωρίων.

θά πόρουν στα χέρια τους τὰ σχέδια γὰ μὴ μελλοντικὴ ἀνάπτυξη τῆς περιοχῆς σὲ ὅλο το οἰκονομικὸ τῆς φάσμα. Χρειάζεται ἡ δημιουργία νέων θέσεων ἐργασίας πού νὰ ἱκανοποιῦν τὴς ἐπιθυμίες τῶν νέων γὰ ἐπαγγέλματα πού προσοδιάζονται σὲ σημερινὸ ἕπιπεδο πολιτισμοῦ, ἡ παροχὴ στὸ χωριὸ ὅλων τῶν στοιχειωδῶν ἀνέσεων γιὰ νὰ μὴ θεωροῦνται ὅσοι κατοικοῦν σ' αὐτὸ ἀποκληρο τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἱκανοποιητικῆς ἁμοιβῆς. Στὸ πλαίσιο τοῦτο γὰ δημιουργία συνθηκῶν διαβιώσεως ἐφαρμόζουν τῶν ἀστικῶν κέντρων, τοποθετεῖται καὶ ἡ ἀνάγκη δημιουργίας ἐνὸς ἢ δύο ἀστικῶν κέντρων, τὰ ὁποῖα μὲ τὴν συγκεντρώση δραστηριοτήτων οἰκονομικῶν, πνευματικῶν καὶ πολιτιστικῶν θὰ ἱκανοποιῦν τὴς ἀνάγκες γιὰ μὴ ὅσο γίνεται ἀνεπιχειρήσιμη, ἐπιπλέον θὰ εἰς ἐξυπηρέτησόν καὶ τῆς ἀνάγκες ἀναπτύξεως τῆς περιοχῆς. Τὰ κέντρα αὐτὰ δὲν μποροῦν νὰ καθορισθοῦν ἀπὸ τὴν ἀνεξαρτησίαν

Με τα κεφάλαια που θα πάρει ο πρώτος φάση από το ιδιόκτητο κτήν ΕΟΚ θα αναλάβει ο δόκτορ ο φρενές τις σχετικές με την αξιοποίηση εργασιών, διαθετόντας τεχνικές καθώς και τα ανάλογα υλικά για την εφαρμογή του προγράμματος.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΚΑΜΝΕΛΙΤΩΝ
ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ

Ιδρύθηκε στην Αθήνα ο «ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΚΑΜΝΕΛΙΤΩΝ - ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - κατοίκων Αττικής».

Στην Α' του Γενική Συνέλευση στις 18-12-81 έγιναν αρχαιρεσίες και το πρώτο Δ. Συμβούλιο που εκλέχτηκε συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

Κων. Γ. Θεοδοσίου: Πρόεδρος
Κων. Γ. Πετρίδης: Άνδρος
Ρένα Ε. Ζομπούλη: Γραμματέας
Κων. Π. Μαργιόλης: Ταμίας
Όλγα Μ. Γενναδίου: Σύμβουλος
● Για την Έλεγκτική Έπιτροπή
έκλεχτηκαν:

- 1) Θρασύβουλος Δ. Γεννάδιος
- 2) Εὐθύμιος Κ. Βλάχος
- 3) Νικόλ. Τριανταφυλλίδης
- Ἀντιπρόσωποι γιὰ τὴν Πανεπιμερική Συναμοσπονδία Ἑλλάδος:

- 1) Σωτήριος Σωτήρης
- 2) Άριστείδης Καραδήμος
- 3) Κων)νος Πετρίδης

Σκοποί του Συνδέσμου είναι: 1) η ανάπτυξη δεσμών αγάπης και αλληλεγγύης μεταξύ των πατριωτών κα-
τοίκων Ἀττικής.

2) Ἡ διατήρηση τῶν εὐγενικῶν πολιτιστικῶν παραδόσεων καὶ ἐθιμῶν τῆς ἰδιαίτης πατρίδας μας καὶ ἡ καλλιέργεια τοῦ Ἑπαιρωτικοῦ πνεύματος γιὰ ἔργα κοινωνικῆς προόδου καὶ ἀνάπτυξης.

3) Ἡ παροχή κάθε δυνατῆς βοήθει-
ας πρὸς τοὺς συμπατριῶτες μας γιὰ
τὴν ῥηθὴ καὶ ὕλην τοῦ ἐξέπλωσης.

4) Η αμέριστη ήθηκή και ύληκή συμβολή του Συνεδασμου προς την ιδιαίτερη πατρίδα μας τὸ Σκαμνί, ἰδιαίτην οἰκονομική ἀνάπτυξη τῶν κατοίκων του καὶ τῇ συγκροτήσεϊ τους στὴ γενεθλία γῆ. Ἡ δίδασκα καὶ διατήρησις τῶν παραδοσιακῶν μνημείων τοῦ χωριοῦ μας, ἡ προστασία τῶν περβαλλόντων καὶ τῇ φυσικῇ ὁμορφίᾳ του.

5) Η μέριμνα για τη διάσωση και αξιοποίηση των κληροδοτημάτων που αφορούν, τον Σκαμνέλι - το Ζαγόρι και την Ήπειρο γενικότερα.

Στην πρώτη του εκδήλωση ο Σύλλογος πραγματοποιήσε στις 12 Φεβρουαρίου 1982 συνέντευξη στο κέντρο «ΚΑΣΤΡΟ ΤΟΥ ΤΖΑΝΤΕ» Έλαβαν μέρος σ' αυτή πάνω από 200 συγχωριανοί μας και φίλοι που διασκέδασαν με το Δημοτικό Συγκρότημα του συγχωριότητά μας, οι εισιτήσιό τους και ανεπανάληπτο Κώστα Καρδής και την ορχήστρα του Κέντρου. Παρακολούθησε όλους τους συγχωριανούς μας να έγραψουν στην Συνέλευση.

Με τόν τρόπο αυτό ελπίζεται ότι από την μία μεριά θα περισωθεί ο οικοδομικός πλούτος, από την άλλη θα προκύψει μία πρόσθετη απαξίωση για έμπορους και εξαγωγείς μένους εργατοτεχνίτες - με μισμίσση. Η ανακύκλωση αυτή δε συνδυασμό με την έκτακτη έργων υποδομής αναπτύξεως και προνοπότη με την εντατικοποίηση της έκμετα

Για να αγαπήσουμε
τον τόπο μας

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 4η ΣΕΛ.

πολλοί Ζαγορίσιοι, πού έχουν καί
την «κάσα Ζαγορίου», στο Τσεπέ-
λοβο.

Τὸν Αὐγούστο τοῦ 1820 ὁ τουρ-
κικὸς στρατός, 10 παρῶδες μὲ 86000
στράτο, πολιορκοῦν τὸν Ἀλῆ Πα-
σά στὰ Γιάννενα καὶ τὰ Καταλαμβά-
νουν. Ὁ Ἀλῆξ Νούτσος ἐρχεταί
νά ἐπαναστατήσῃ τὸ Ζαγόρι καὶ δι-
νεί μαχὰς ἐναντίον τῶν σουλτανι-
κῶν, ποὺ τοὺς διευθύνει ὁ Ἰσμαήλ
Πασάς. Ὁ Νούτσος ὑποχωρεῖ στὰ
Σούλι καὶ οἱ τουρκοὶ καταλαμβά-
νουν τὸ Ζαγόρι καὶ καταργοῦν ὅλα
τὰ προνόμια. Δύο χρόνια ἀπομυ-
ρίζουν τὸν πλοῦτο τοῦ καὶ πιεζοῦν
σκληρὰ τὸ Ζαγόρι. Τὸ 1832 οἱ Ζα-
γοριεῖς κατορθώνουν καὶ πάλι νὰ
πετύχουν μιά μικρὴ αὐτοδιοίκηση
καὶ ἐπαναστατοῦν τὰ «θέσμια» ἢ
Σουρούτια, σὲ ἄλλη βάση καὶ ὁ
τουρκικὸς στρατός φύγει, πλὴν ὁ-
μῶς ἀφήνουν στὰ κριώτερα ση-
μεῖα χωροφυλακὴ —τζανταρμδες—
καὶ φτιάχνουν παντοῦ «ακαζόρμες».

Ἐτοίς χάθηκε ἡ ἐπιστάσια Ζαγο-
ρίου καὶ ἀρχίζει σιγὰ σιγὰ ἡ παρα-
μὴ τοῦ Ζαγορίου, μὲ μικρὴ ἀνάλα-
βὴ ἀπὸ τὸ 1840 ὥς τὸ 1909.

Τὸ 1912—13 τὸ Ζαγόρι ἐλευθερώ-
νεται ἀπὸ τοὺς τούρκους καὶ γίνε-
ται ἐπαρχία τοῦ Νομοῦ Ἰωαννίνων

Τό Ζαγόρι από τό 1500 ως τό 1820 άνέπτυξε ένα ιδιαίτερο πολιτισμό, μία κουλτουρά ζωής, τήν όποία δέν είχαν άλλα μέρη στην Έλλάδα. Όλα τά χωριά είχαν σχολεία, θαυμάσιες εκκλησιές, βιβλιοθήκες, κοινωνική αλληλεγγύη, κοινωνική όργάνωση και γενικά μία όργανωμένη και πολιτισμένη κοινωνική ζωή. Από τό Ζαγόρι έχουν τήν ρίζες οι πισποδαίοι άνδρες, τού ελληνισμού, κατά τήν τουρκιοκρατία, που όργωσαν τήν Μ. Ασία, τήν Βαλκανική, τήν Ρωσία. Τό Ζαγόρι άνέδειξε πολλούς λαίμους άνδρες, θησικούς ήρωες, μεγάλους ευεργέτες, επιστήμονες και προπάντων άνδρες τών γραμμάτων, που συνέτειλαν στην διάσωση του ελληνισμού στά χρόνια τής σκλαβίας.

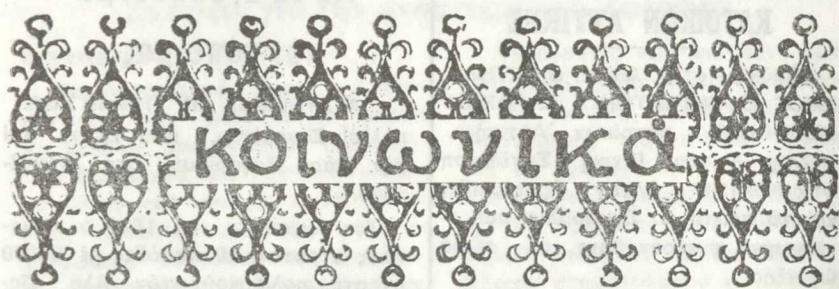
ΝΕΟΙ ΖΑΓΟΡΙΣΤΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Λίνα Μπατζι (πρώτη στη Μαθηματική Ίωναννίνων), Λάκης Κολιός (στό Πολυτεχνείο Θεσσαλονίκης), Θωμάς Βούρβος (στην ΕΑΣΑ), Άντακη Βούρβου (στην Παιδαγωγική Ακαδημία Ίωναννίνων).

— Τους συγχαίρουμε.

λευσως των δασων θα δώσει σημαντική ώθηση για μία γενικότερη οικονομική ανάπτυξη η οποία επιτονίστηκε και παραπάνω μόνο με την ταυτόχρονη εκμετάλλευση όλων των πλουτοποταφυγικών δυναμειών είναι δυνατόν να επιτευχθεί.

ΦΑΝΗΣ ΜΠΟΤΤΗΣ
Προϊστάμενος Υ.Π.Α. Ήπειρου

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Θερμές εύχές στο ζεύγος Κωστάκη Καραγιαννόπουλου από τους Ασπραγγέλους που απόκτησε τρισεπίτωμένο κοριτσάκι.

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ: Η φιλόλογος Ματούλα Γιαννακού - Παλαχάνη κι ο γεωπόνος άντρας της Κώστας Παλαχάνης, από τη Βυβούσα, έγιναν γονείς χαριτωμένου αγοράκιου. Να τοις ζήσει και να μοιάσει στη λεβεντιά τόν πατέρα και τη μάνα του, τόν παπού και τις γιαγίες του. Ε.Γ.

ΚΑΒΑΛΛΑΡΙ: Έγινε η βάπτισμα της κορούλας του ζεύγους Βασιλείου και Εύφροσύνης Λαγκαβίτη που πήρε το όνομα της γιαγιάς της. Στους ευτυχισμένους παπού και γιαγιά, Έλευθέριο και Βασιλική τους εύχαστε να τους ζήσει. Ι.Τ.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

ΚΑΠΕΣΟΒΟ: Το ζευγάρι Ανδρέας και Σίισου Τόλογλου βάπτισαν το κοριτσάκι τους και τούδωσαν το όνομα Μαρτιάνη.

Να τους ζήσει.

Φιλομήλα Τόλογλου

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

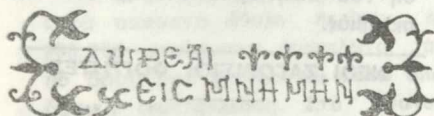
ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ: Η χωριανή μας κα θηγήτρια Ελένη Γεωρ. Τσουμάνη και ο καθηγητής Δημήτρης Μακρής αρραβωνιάστηκαν.

Καλά τους στέφανα.

— Ο Γιωργάκης Πάνου Βούρβος και η Δώρα Διμιτρή από την Ξάνθη αρραβωνιάστηκαν.

Καλά τους στέφανα.

Ε.Γ.

● Η κ. ΕΥΝΟΜΙΑ Π. ΣΕΠΕΤΑ προσέφερε 1.000 στη μνήμη του συζύγου της ΠΕΤΡΟΥ.

● Ο κ. ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΟΝΤΟΚΑΛΗΣ προσέφερε 2000 δρχ. στη μνήμη του αξεχάστου ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΠΕΤΣΚΟΥ λογοτέχνη, αγωνιστή και σπάνιου ανθρώπου από το Μεσοβούνι.

● Για ενίσχυση των σκολών της εφημερίδας μας.

ΓΑΜΟΙ

Έγιναν στην εκκλησία των Ασπραγγέλων η στέψη του Κώστα Λαδιά και της Ανδρονίκης Σταυγανή. Στο ταιριασμένο ζευγάρι εύχαστε: μακροζωία, ευτυχία, ευγονία.

ΑΝΘΡΑΚΙΤΗΣ: Έγιναν στα Γιάννινα στην εκκλησία του Αρχιμανδρείου ο γάμος του Ανδρέα Βαρζώκα με την Λίτσα Τσάνη με τη συμμετοχή εκατοντάδων συμπατριωτών και φίλων.

Το βράδυ με το συγκρότημα Λευτέρη Σιαρέα έγινε στα Λιθαρίτσια Ζαγορίου γλέντι.

Να ζήσουν ευτυχισμένοι.

Ι.Τ.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ: Ο Χρήστος Έλευθ. Τάγκας, καθηγητής από το χωριό μας και η Ελένη Λεων. Μυριούνη, καθηγήτρια, από το Βραδέτο, στεφανώθηκαν στις 30 Μάη στο Κανάλι της Πρέβεζας.

ΚΑΒΑΛΛΑΡΙ: Από βραδύς άρχισε το γλέντι για το γάμο του Δημήτρη Ε. Κολλιού και της Παναγιώτας Μπαμπάλη.

Παλιοκαιρίσιος γάμος με τριούβερτο γλέντι όλων των χωριανών με το συγκρότημα 'Ηλία Τσιγκάλη.

Στις 6 το απόγευμα της Κυριακής 20 Ιουνίου περιμέναμε τη νύφη στην είσοδο του χωριού που θαρχόταν από την Έλεούσα ενώ τα βιολιά παίζαν την «ποταμιά». Κατά τη συνάντηση έγιναν τα καθιερωμένα και όλοι πήγαμε στην Αγία Τριάδα όπου έγινε η τελετή από τον Παπαριστέιδη Γούλα.

Μετά το γάμο χόρεψε στο μεσοχώρι ο κουμπάρος Κων. Γκαράνης, ο γαμπρός και η νύφη κατά τα καθιερωμένα.

Η επίσκεψη στο σπίτι έγινε το κέρασμα με το «εύγε κυρά και πεθερά» από τη νύφη και όλοι πάλι επέστρεψαν στο ωραίο μεσοχώρι μας που συνέχισε ο χορός ως τα ξημερώματα.

Ι. ΤΟΣΚΑΣ

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΓΡΕΒΕΝΗΤΙ: Πέθανε στην Αθήνα στο Σισμανόγλειο από καρδιακή ανακοπή θύμα της μεγάλης ζέσσης και της μολυσμένης ατμόσφαιρας η Άγλαΐα Ίωάν. Γεωργιάδου 63 χρόνων.

Σύμφωνα με επιθυμία της θάφτηκε στο χωριό μας στις 30 Ιουνίου.

ΑΝΤΙΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ
ΤΩΝ ΔΑΣΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Το Σκαμνέλι (1200 μ. ύψόμετρο) έχει λίγους κατοίκους που προσπαθούν με χίλια βάσανα να κρατηθούν στη γενέθλια γη τους. Άσכולούνται με τη δασοκομία, κτηνοτροφία και λίγη γεωργία. Έτσι φέτος αποφάσισαν να καλλιεργήσουν με πατάτες 250 στρέμματα χωράφια ιδιόκτητα που βρίσκονται στην περιοχή «Γυφτόκαμπος». Ενώ λοιπόν περίμεναν το κράτος να τους ενισχύσει, οι δασικές αρχές του Νομού τους διώχνουν από τα χωράφια τους, που τα καλλιεργούν συστηματικά επί 100 χρόνια και πλέον, επειδή τα χαρακτηρίζουν ακάλυπτη δασική έκταση και οι κάτοικοι δεν έχουν τίτλους κυριότητας. Αλλά που υπάρχουν τίτλοι κυριότητας στις όρεινες αυτές περιοχές και ποιος ενδιαφέρθηκε να συντάξει κτηματολόγιο;

Ψύχουν λοιπόν φωνήν διαμαρτυρίας και μαζί τους και μεϊς οι απόδημοι Σκαμνελίτες, που πονούμε τον τόπο μας. Να παρέμβει το αρμόδιο Υπουργείο Γεωργίας, να σταματήσει ο δικαστικός αγώνας στον οποίο υποχρέωσαν τους κατοίκους οι δασικές υπηρεσίες και οι φτωχοί κάτοικοι να καλλιεργήσουν τα χωράφια τους.

Γιά το Δ. Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Κ. ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ

ΕΚΑΜΝΕΛΙ: Τόν περασμένο μήνα πέθανε και κηδεύτηκε στο Σκαμνέλι ένας απλός, άγνός άνθρωπος, ο Σωτήρης Μόνας. Γεννήθηκε στο Τσεπέλοβο, ήταν σύγχρονός μου και βαφτισμικός του αδελφού μου. Ο Σωτήρης δεν είχε εκείνα τα προσόντα που εντυπωσιάζουν, μά είχε το μεγάλο, το δύσκολο να το βρείς σήμερα προσόν, την ανθρωπιά. Ο Σωτήρης ήταν άγνός, τίμιος, φρόνιμος, εργατικός, γλυκομίλητος, νοικοκύρης... Γνώριζε τη φτώχεια, από μικρός, μά δεν τη σκιάχτηκε. Πάλαψε μαζί της σκληρά και τη νίκησε. Ποτέ δεν πτοήθηκε απ' τις αμέτρητες δυσκολίες για την επιβίωση, κι ούτε σταμάτησε τόν αγώνα μπροστά τους. Απέκτησε λεβέντες παιδιά και κόρες κι όλα τα αποκατέστησε και τα χαιρότανε... Και τώρα που είχε έρθει ο καιρός να ξεπαστάσει και να χαρεί, ο έν Ψυχοίς Κύριος τόν πήρε... Πίστη μου είναι πως αναπαύεται με τους δικούς, γιατί ήταν τόσο καλός.

Σ' όλους τους δικούς του, τα πιο θερμά μου συλλυπητήρια.

Τσεπέλοβο Ιούλιος

Ε.Γ.

ΓΡΕΒΕΝΗΤΙ: Πέθανε και κηδεύτηκε στο χωριό μας ο Δημήτριος Δερμάνης 76 χρόνων.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

2.000 ΔΡΧ.

Ζηκόπουλος Γ. Αλέξανδρος
Πολυμερίδης Ίωάν. Νικόλαος

1.500 ΔΡΧ.

Σουγκάρη Σοφία

1.000 ΔΡΧ.

Αποστολίδης Χρ. Πέτρος
Βαβέκης Χρ. Εύδοξος
Βαλάσης Θωμάς
Βαρδάκα Φρόσω
Βαρωνας Χρίστος
Βέλης Θωμάς

Βολογιαννίδης Χριστόφορος
Γιαννακός Παύλος

Δημητριάδης Πλάτων
Δούζμης Ανδ. Ευθύμιος

Δούζμης Έλευθέριος
Ζηκόπουλος Γ. Αθανάσιος

Κωντονάσιος Σπ. Θεόφιλος
Κοσοβίτσας Δημ. Αλκίνοος

Μαρκουλίδης Κων/νος
Μαρινόπουλος Ίωάννης

Ντεμής Χρήστος
Οικονόμου Δημ. Παντελής

Οικονόμου Πέτρος
Πέτσος Φώτης

Ράπτης Μιχαήλ
Σπύρου Σ. Ίωάννης

Σταάρας Γρ. Χαρίλαος
Φιλίδης Αθ. Θεόδωρος

800 ΔΡΧ.

Βαστέλης Νικόλαος
700 ΔΡΧ.

Νάνος Αλέξανδρος
Ράπτης Θεοδ. Δημήτριος

500 ΔΡΧ.

Αρχιμανδρίτης Βασίλειος
Βασδέκης Όμηρος

Βασδέκης Στέφανος
Γκόνη Γρηγ. Ναυσικά

Δώδος Απ. Γεώργιος
Ζαμπέκης Θεοχάρης

Καραγιαννόπουλος Χρήστος
Καραΐσκος Δημήτριος

Καφέτσος Ίωάννης
Καψάλης Ν. Δημήτριος

Κρίτης Μιχαήλ
Κουκουράβας Αθ. Ίωάννης

Λένης Κ. Αχιλλέας
Λάπη Βαρβάρα

Λιόντος Σ. Αθανάσιος
Μαυρινά Ίωάν. Έφη

Μερίλα Ανθούλα
Μουχτάρης Ίωάννης

Νούτσος Δ. Αντώνιος
Ντιναλέξη Κ. Αθηνά

Παπαγεωργίου Στ. Βύρων
Παπαρούσης Μόνθος

Παπαστεφάνου Ι. Δημήτριος
Παπαχρήστου Χρ. Ίωάννης

Πολυμέρης Ι. Γεώργιος
Σβώλου Ασπασία

Σουσιόπουλος Κ. Μάνθος
Σοφανόπουλου Θ. Αλμίνη

Στυλίδης Γεώργιος
Στυλίδης Π. Κων/νος

Στυλίδης Π. Χρήστος
Τζαμπούρας Νικ. Πανταζής

Τζαμπούρας Άριστ. Γεώργιος
Τότσας Θεόκριτος

Τριανταφυλλίδης Κων/νος
Τσελίδης Άναστ. Τηλέμαχος

Φακανόπουλος Α. Βασίλειος